

Opmerkingen naar aanleiding van preek over Nederlandse Geloofsbelijdenis artikel 1

De Nederlandse Geloofsbelijdenis is geschreven in 1561 door Guido de Brès, een predikant die een belangrijke rol speelde bij het ontstaan van de protestantse, gereformeerde kerk in de Zuidelijke Nederlanden (België). De belijdenis is 'aangeboden' aan koning Filips II, de landvoogdes en de lagere overheid door deze samen met een aantal brieven over de muur van het kasteel in Doornik te gooien (nacht van 1-2 november). De Brès moest zich voortdurend schuilhouden voor de Inquisitie en is uiteindelijk in 1566 in Valenciennes wegens zijn geloof opgehangen. De Nederlandse Geloofsbelijdenis is op achtereenvolgende synoden aanvaard als een belijdenisgeschrift voor de jonge, protestantse kerk in de zuidelijke en noordelijke Nederlanden. Ze hebben hierin een duidelijke en gepaste samenvatting gezien van het christelijk geloof. Deze korte weergave van de belangrijkste punten van het geloof is bedoeld voor het onderwijs in de kerk zelf. Daarnaast wilde men aan buitenstaanders laten zien dat het protestantse geloof geen nieuwlichterij was, maar helemaal gefundeerd was in de Schrift (zie ook 1 Petr. 3:15).

We bezien in de preken naar aanleiding van de Ned. Geloofsbelijdenis de bijbelse boodschap die ons hier wordt doorgegeven.

Het eerste artikel gaat over God. Het geloof in God is in onze dagen minder vanzelfsprekend dan in de tijd van Guido de Brès. Voor velen heeft God afgedaan als Schepper en Onderhouder van het leven. Hij wordt ook lang niet meer door allen aanvaard als Wetgever en Rechter. Sommigen zien godsdienst als projectie: je gelooft wat je graag wilt en hoopt; het is een soort fantasiewereld. Anderen zien geloof als een gevaarlijk zoethoudertje (Karl Marx). We moeten de vragen die aan het geloof gesteld worden, ernstig nemen. Tegelijk zijn er serieuze vragen te stellen bij het atheïsme. Wat is de uiteindelijke oorzaak van alles? Zit achter de schepping geen intelligent plan en een wijze Bedenker? Heeft de wereld geen doel? Is het onbelangrijk of we goed of kwaad doen? De Bijbel discussieert niet over God. God stelt zich gewoon voor! Hij is er. Hij openbaart Zich en zoekt gemeenschap met Zijn schepselen. In het geloof gaat het om de ontmoeting met God. Zonder geloof is de wereld koud en blijft ons hart leeg!

Guido de Bres heeft veel te zeggen over wie God is. Dat dit geen dorre dogmatiek is, bewijst zijn leven. In zijn brieven laat De Brès zien hoe hij God persoonlijk kent en dient (dit zien we ook terug in de geloofsbelijdenis).

In de eerste zin van artikel 1 komen een aantal belangrijke dingen naar voren.

1. God bestaat. Zie o.a. Hebr. 11:6. Gods Naam is: IK BEN die Ik ben (Ex. 3:14).
2. God is Geestelijk. Hij heeft geen lichaam en is onzienlijk (Joh. 4:24).
3. Er is maar één God (Deut. 6:4). Zie ook de geschiedenis van Elia op de Karmel (1 Kon. 18).

4. God is eenvoudig. Eenvoudig staat hier tegenover complex. God is geen ingewikkelde persoonlijkheid. Hij is zoals Hij is. Hij doet zich niet anders voor dan Hij is. Hij is een 'Man uit één stuk'. Helemaal rechtvaardig en helemaal genadig, en dat altijd. Dit is een belangrijk fundament van het geloof.
5. Als andere eigenschappen worden genoemd:
 - a. Eeuwigheid (Psalm 90:1)
 - b. Ondoorgrondelijkheid (je kunt God niet bevatten, maar wel vertrouwen).
 - c. Onzichtbaarheid. Hij is een Geest. Je kunt en mag ook geen beeld van Hem maken.
 - d. Onveranderlijkheid. God is betrouwbaar in wat Hij doet. Hij reageert op mensen, bijvoorbeeld op het berouw van Ninevé, maar Hij blijft trouw aan Zijn plan.
 - e. Oneindigheid.
 - f. Almacht
 - g. Wijsheid. Dit kan veel vragen oproepen.
 - h. Rechtvaardigheid
 - i. Goedheid. De Engelsen hebben een mooi woordspel: als je van GOOD GOD aftrekt houd je niets (een nul) over (in het Engels staat de letter o ook voor nul).

Het gaat in het geloof om het kennen van deze God en het vertrouwen op Hem. Deze God kennen we het meest en diepst door de Heere Jezus Christus. 'Niemand heeft ooit God gezien; de eniggeboren Zoon, Die in de schoot van de Vader is, Die heeft Hem ons verklaard.' (Joh. 1:18).

Om over door te denken

1. Waarom is een belijdenisgeschrift belangrijk?
2. Wordt u wel eens aangevochten wat betreft het geloof in God. Waar zoekt u dan troost en houvast?
3. Hoe spreekt u met uw onkerkelijke en wellicht atheïstische buurman of collega over God.
4. Welk van de eigenschappen die Guido de Brès noemt, spreekt u in het bijzonder aan?
5. Juist Christus laat zien wie God is. Welke 'eigenschappen' van God laat Christus in het bijzonder zien?

Opmerkingen naar aanleiding van de preek over NGB artikel 2

Artikel 2 gaat over de vraag hoe wij God kunnen kennen. Artikel 1 vertelde ons wie God is. Nu is de vraag hoe we Hem kunnen leren kennen. Dit kennen is heel belangrijk. Jezus heeft gezegd: 'En dit is het eeuwige leven, dat zij U kennen, de enige waarachtige God, en Jezus Christus, Die U gezonden hebt.' (Joh 17:3). God 'kennen' betekent: weten wie Hij is en Hem daarom liefhebben en dienen. Het is kennen met ons hart. Zonder God is ons leven zin- en doelloos. Pas in verbondenheid met onze Schepper bereikt ons leven zijn doel.

God zoekt contact met ons. In het paradijs riep God Adam tot Zich nadat deze in zonde gevallen was. Dit was genade. Dit contact zoekt God nog. Hij roept zondaren tot geloof en bekering. Wie God afwijst, haalt het eeuwige oordeel over zich. Je mag immers niet zomaar de band met je Schepper doorsnijden. Hij heeft recht op je leven en komt daarop in Zijn oordeel terug. God zoekt echter ons heil. Hij laat zich kennen. We noemen dit *openbaring*. In de openbaring laat God zien wie Hij is en roept Hij mensen tot Zich.

De eerste manier waarop God Zich openbaart is de schepping, onderhouding en regering van de wereld. Niet ieder mens op aarde leest de Bijbel. Niet iedereen heeft zelfs een Bijbel. Toch laat God zich aan allen zien. Er is bij ieder mens een zeker besef van Hem, hoe klein ook.

Het *atheïsme* zegt dat er geen God is. De meeste mensen gaan echter zover niet. Die nemen aan dat er 'iets meer tussen hemel en aarde' is dan wij kunnen zien. Toch weten ze niet wat dat precies is. We noemen zulke mensen *agnosten*. Letterlijk betekent dat: 'niet-weters'. Ze weten niet wie God eigenlijk is, alleen dat er 'iets' goddelijks moet bestaan. Zulke mensen zijn wel religieus, maar op hun eigen manier. We zien dit in onze tijd in allerlei vormen van oosterse godsdiensten (Boeddhisme, oosterse meditatie, yoga etc.) In allerlei culturen is er een besef van God. Dit wordt gevoed door het geweten met zijn besef van goed en kwaad (dat iedereen heeft) en het schaamtegevoel. Pred. 3:11 onderstreept dat. 'Hij [=God] heeft alles op zijn tijd mooi gemaakt. Ook heeft Hij de eeuw in hun hart gelegd, zonder dat de mens het werk dat God gedaan heeft, van het begin tot het eind kan doorgronden.' De 'eeuw' zouden we kunnen opvatten als 'eeuwigheid'. Er is iets dat ons mensen te boven gaat. Zeker in crisissituaties beseft de mens zijn eigen kleinheid. Rom. 1:18 spreekt ook over de 'aangeboren' godskennis.

Wie naar de prachtige natuur / schepping kijkt ziet iets van Gods grootheid. Hoe wijs moet de bedenker en architect van dit alles zijn. Van het kleinste dier tot de verste sterren verkondigt alles Gods heerlijkheid. Vooral in het heelal schittert Zijn grootheid.¹ Terecht stelt Ps. 19:2: 'De hemel vertelt Gods eer, het gewelf verkondigt het werk van

¹ De beroemde sterrenkundige Heino Falcke uit Nijmegen spreekt heel duidelijk over zijn geloof. Hij wijst een spontane evolutie af en getuigt op een heel mooie en open manier van Gods hand in de schepping van het heelal. Zie bijvoorbeeld zijn lezing 'Tussen de sterren. De mens, God en het heelal'. Zie <https://www.youtube.com/watch?v=NDFU1kxCnjs>

Zijn handen.' De natuur is als een boek waarin met grote en kleine letters Gods heerlijkheid wordt beschreven.'

Hierbij moeten we echter wel twee kanttekeningen maken. Ten eerste is door de zonde bederf en dood in deze wereld gekomen. In de natuur geldt het recht van de sterkste: dieren eten andere dieren op of worden zelf opgegeten. Dit is niet zoals God bedoelde. Eens zal dat ook voorbij zijn, zie Rom. 8:20-22. Ten tweede is onze blik door de zonde vertroebeld. Mensen zien lang niet altijd meer de hand van God in Zijn schepping. We hebben daarvoor de bril van de Heilige Schrift nodig. Mensen verdraaien de kennis over God die ze uit de natuur ontvangen en bedenken afgoden (Rom. 1:18-25).

De huidige natuur geeft niet een volkomen beeld van God. Wie de natuur als uitgangspunt neemt, zou tot de conclusie kunnen komen dat ook onder mensen het zwakkere verdwijnen moet! Dat was de stelling van Adolf Hitler toen hij Joden en andere in zijn ogen minderwaardige mensen liet vermoorden. Dit is een waarschuwing. Wij moeten oppassen niet de natuur of ons eigen nut tot uitgangspunt van ons denken te maken. Dit gebeurt ook in onze tijd!

Veel duidelijker laat de Schrift ons zien wie God is. In de Schrift zien we God in Zijn genade, goedheid en ontferming en niet alleen in Zijn wijsheid en almacht. Het hart van de Schrift is de Heere Jezus. De Schrift wijst ons de weg naar de zaligheid. In Jezus' dood aan het kruis en Zijn opstanding heeft God laten zien dat Hij voor mensen die van Hem vervreemd zijn een weg baant ten leven. Hij zoekt mensen. Hij breekt blokkades van zonde en schuld, vijandschap en egoïsme af. Gods openbaring in de Schrift roept ons op om serieus, eerbiedig en biddend met de Bijbel om te gaan.

De openbaring van God in de Schrift, doet ons met vernieuwde blik kijken naar de openbaring van God in de natuur en in de leiding en onderhouding van deze wereld. Dit betekent niet dat nu alle vragen over de gebrokenheid van deze wereld voorbij zijn. We blijven voor raadsel staan. Maar we weten ook dat we met God nooit beschaamd uitkomen. Alle dingen werken mee ten goede voor degene die naar Zijn voornemen geroepen zijn (Rom. 8: 28).

Vragen

1. Wat houdt het kennen van God allemaal in?
2. Ook moderne mensen zijn niet altijd los van God. Waaruit blijkt dat? Komt u dat in ontmoeting met anderen ook tegen? Hoe gaat u daar dan mee om?
3. De natuur laat ons Gods grootheid zien, maar ook het bederf door de zonde. Geef van beide eens voorbeelden.
4. Lees Romeinen 1:18. Wat zegt Paulus over de manier waarop mensen met Gods openbaring in de natuur omgaan?
5. Waarin verschilt de kennis van God door de Schrift van de kennis van God door de natuur? Welke Persoon komen wij in de natuur niet tegen? Welke plaats heeft de Schrift in uw of jouw eigen leven?

Opmerkingen naar aanleiding van preek over NGB artikel 3 en 4

De vorige keer ging het over de vraag hoe wij God leren kennen. De eerste bron waaruit we hierbij kunnen putten is de natuur, maar een veel belangrijker bron is de Heilige Schrift. De Schrift leert ons veel meer over God en ze leert ons vooral hoe we zalig kunnen worden. Artikel 3 gaat hierop nader in. In de Schrift lezen we de *openbaring* van God. Openbaring is onthulling: we zien wat verborgen is. God laat ons dat zien. Alleen daarom kunnen we Hem echt kennen. Deze openbaring is niet verdiend. Ze komt voort uit Gods genade en heeft Gods genade als haar diepste inhoud: Zijn genadige heilswil voor een wereld die van Hem afviel (Joh. 3:16).

In de Bijbel heeft God mensen laten opschrijven wie Hij is, wat Hij belooft en wat Hij vraagt. Voordat de Bijbel echter opgeschreven was, kwam Gods openbaring mondeling. Op allerlei manieren maakte God zich aan mensen bekend: dromen, visioenen, verschijningen, een hoorbare stem, enzovoort. Hierbij werden alle zintuigen ingeschakeld, maar vooral de oren. God openbaart zich immers vooral door Zijn spreken. Talloze malen lezen we bij de profeten: 'Alzo zegt de HEERE Heere...' of 'God sprak...' Vaak zegt de Heere tegen een profeet: 'Spreek deze woorden tot ...' We weten niet precies *hoe* God tot mensen sprak. Hoorden ze een stem van buiten? Of hoorden ze in zich een stem? In ieder geval hebben ze feilloos geweten dat God het was die sprak. Nadat de Bijbel af was, heeft God Zich nooit meer op deze manier tot iemand gericht. Er zijn geen nadere, gezaghebbende openbaringen die een soort toevoeging op de Bijbel vormen. God heeft zich in de Bijbel en in Christus helemaal uitgesproken. (Hebr. 1:1-4). Dit betekent overigens niet dat mensen nu geen bijzondere dromen kunnen hebben (zeker buiten de kring van Gods openbaring) of profetisch kunnen spreken. Maar het mag nooit *tegen* de Bijbel ingaan en komt niet *in de plaats* van de openbaring. Dit staat o.a. duidelijk in Jes. 8:20, zie ook Openb. 22:18,19. Van hieruit moeten we ook zeggen dat de zogenaamde openbaringen van Mohammed of van andere groeperingen (Mormonen bijvoorbeeld) vals zijn.

God openbaart zich in de geschiedenis. Daarom spreken we van heilsgeschiedenis. In het bijzonder openbaart Gods zich in de geschiedenis van Israël. Dit volk staat in een bijzondere relatie (verbond) tot God en leert Hem heel diep kennen. Aan hen openbaart God Zijn wet en belofte. Wij hebben de Bijbel via Israël ontvangen. De Bijbel is op schrift gesteld. Diverse keren lezen we in de Bijbel dat mensen de woorden van God moesten opschrijven (Ez. 17:14, Jes. 30:8, Jer. 30:2, Open. 1:19). Het moeit ongeschonden bewaard worden:

De Bijbel is door God geïnspireerd. Hij heeft op een verborgen manier de bijbelschrijver aangezet tot schrijven en verteld wat ze moesten schrijven. Wel hadden ze daarbij allen hun eigen stijl en ook woordkeus. Zie Joh. 14:21, 2 Tim. 3:16, 2 Petrus 1:21. God heeft in Zijn bijzondere zorg voor ons en ons behoud aan Zijn knechten, de profeten en apostelen, geboden zijn geopenbaarde Woord op Schrift te stellen. 'Heel de Schrift is door God ingegeven en is nuttig om daarmee te onderwijzen, te weerleggen, te

verbeteren en op te voeden in de rechtvaardigheid, opdat de mens die God toebehoort, volmaakt zou zijn, tot elk goed werk volkomen toegerust.' (2 Tim 3:16–17). De Tien Geboden heeft God eigenhandig opgeschreven (Ex. 31:18).

De Bijbel bestaat uit het Oude en Nieuwe Testament. Deze twee delen van de Bijbel mogen wij niet tegenover elkaar uitspelen. Ze horen bij elkaar. Het gaat om één God en één heil. Daarom is er ook een verband tussen bijvoorbeeld kinderdoop en besnijdenis. Zowel in het Oude als in het Nieuwe Testament moeten de mensen het hebben van Gods genade en niet van hun eigen verdienste. Christus heeft Gods genade definitief geopenbaard en vastgemaakt toen Hij stierf aan het kruis en opstond uit het graf.

Hoe gaan we praktisch met de Bijbel om? De kinderen leren: 'Lees je Bijbel, bid elke dag, dat je groeien mag.' Bidden en bijbel lezen horen bij elkaar. We moeten de bijbel biddend lezen en erover nadenken. Daarbij is het lezen op een vaste tijd belangrijk. Lezen in het gezin is heel belangrijk, maar we moeten de Bijbel ook persoonlijk lezen. Daarbij moeten we er ons voor hoeden alleen bekende stukjes te lezen. Het is een goede gewoonte om de Bijbel in zijn geheel te lezen. Een dagboekje ernaast heeft zijn nut. Het kan ons helpen de Bijbel beter te begrijpen en het op ons eigen leven toe te passen. We moeten vroeg met het lezen en onderwijzen uit de Bijbel beginnen (2 Tim. 3:15).

VRAGEN

1. Waarom is de Bijbel zo'n bijzonder boek? (Hierop zijn heel verschillende antwoorden mogelijk.)
2. De Bijbel is na Christus Gods grootste geschenk aan ons. Waarom? Hoe ervaart u dat zelf?
3. In de Bijbel openbaarde God zich door dromen, visioen, een hoorbare stem, enzovoort. Geeft daar eens voorbeelden van. Openbaart God zich nog steeds zo? Waarom wel of niet? Betrek hierbij ook Jes. 8:20.
4. Wij leven in een beeldcultuur. Veel informatie komt tot ons via beelden. In de kerk zijn wij geroepen te lezen en te luisteren. Wat betekent het voor ons als christenen van deze tijd dat God Zich vooral openbaart door Zijn Woord. Hoe gaan we bijvoorbeeld in het gezin om met de spanning tussen een woordcultuur en een beeldcultuur?
5. Hoe geef je het Bijbellezende in je gezin en persoonlijk vorm? Bespreek praktische punten als: Bijbellezende met een dagboekje, biddend Bijbellezende, lezen op een vaste tijd, in een bepaalde volgorde, het gebruik van een studiebijbel, enzovoort.

Opmerkingen naar aanleiding van preek over NGB artikel 5-7

Avonddienst, zondag 15-11-2015

Vorige keer hebben we – naar aanleiding van artikel 3 en 4 – gehoord dat God Zich door Zijn Woord aan ons openbaart. In de Bijbel horen we wie God is, wat Hij van ons vraagt en wat Hij ons belooft. De Bijbel is het *geïnspireerde* Woord van God. Vanavond gaan we nog dieper op de Bijbel in. Artikel 5 begint met een mooie zin: *'Al deze boeken alleen ontvangen wij voor heilig en canoniek...'* Wij verklaren de Bijbelboeken niet voor canoniek, maar wij *ontvangen* ze als zodanig. Het is Gods geschenk aan ons. De Bijbel is niet in de eerste plaats een voorwerp dat we lezen en proberen te begrijpen, maar het is vooral Gods geschenk aan ons. Dit besef moet onze houding tegenover de Bijbel bepalen. Ze Bijbel is voor ons heilig. Heilig hoort bij God. Alles wat bij God hoort, is heilig en is in zekere zin Zijn eigendom. Zo moeten we ook over de Bijbel nadenken. Het is Gods eigen Woord. Daarom moeten we er ook respectvol en eerbiedig mee omgaan (hoewel niet angstvallig). De Bijbel is ook heilig omdat de Heilige Geest hem heeft geïnspireerd en omdat Hij ons ertoe wil brengen heilig voor God te leven (hoewel we nooit zondeloos worden). De Bijbel wordt ook 'canoniek' genoemd. Een canon was vroeger een meetsnoer of liniaal. Vandaar betekent het: een met gezag vastgestelde lijst van Bijbelboeken. De rol van de kerk in het vaststellen van de canon wordt vaak overschat. Niet de kerk bepaalde in eerste instantie wat er in de canon kwam of niet. Bijbelboeken hadden vaak simpelweg gezag in de gemeente en de kerk erkende dat en maakte dat gezag formeel. Ons Oude Testament komt overeen met de Joodse Bijbel (wij hebben precies dezelfde Bijbelboeken, alleen in een andere volgorde). De canonieke boeken hebben gezag over ons geloof en leven: wat mogen/moeten we geloven en wat mogen/moeten we doen. De Bijbel is de basis van ons geloof. Het lezen/horen eruit versterkt het geloof en zorgt er ook voor dat wij niet van het ware geloof afdwalen.

Het gezag van de Bijbel is vaak in het geding. Waarom heeft de Bijbel eigenlijk gezag? De Nederlandse Geloofsbelijdenis noemt drie redenen daarvan. De minst belangrijke reden van gezag is dat de kerk deze boeken als gezaghebbend aanvaardt. De Kerk staat namelijk niet boven de Bijbel. Ze is zelf vrucht van de prediking van het Woord (door die prediking is ze tot stand gekomen). Wel is de kerk vaak het kanaal waardoor wij de Bijbel ontvangen. De belangrijkste reden voor het gezag van de Bijbel wordt daarna genoemd: 'maar inzonderheid omdat ons de Heilige Geest getuigenis geeft in onze harten dat zij van God zijn'. De diepste reden dat wij de Bijbel als gezaghebbend ervaren, is omdat wij God erin tot ons horen spreken. Dat maakt zo'n indruk dat wij beseffen: dit Woord kan alleen van God zijn. Het maakt indruk op ons geweten, maar het vervult ons ook met vreugde en liefde, zeker als we in het Woord de Heere Jezus tegenkomen. Het gezag van de Bijbel is dus ook een ervaringswerkelijkheid. Anders gezegd: het is *bevinding*. We bevinden dat het Woord waarachtig en getrouw is. Als derde reden noemt de Geloofsbelijdenis, dat de Bijbel een bijzonder boek is: wat

eeuwenlang geleden geprofeteerd is, is ook echt uitgekomen. Dit argument heeft het in onze tijd moeilijk. Toch maakt het indruk dat God de eeuwen door trouw blijft.

Artikel 6 zegt, dat er onderscheid is tussen canonieke en apocriefe (=verborgen) boeken. De Roomse kerk heeft naast onze 66 Bijbelboeken nog een aantal andere Bijbelboeken. Deze hebben echter ook in de Rooms-katholieke Kerk niet hetzelfde gezag als de gewone Bijbelboeken. Feitelijk zijn ze ook daar tweederangs. De apocriefe boeken bevatten 1) uitweidingen over wat in de Bijbel onbesproken blijft (bijvoorbeeld het Gebed van de drie vrienden in de vurige oven); 2) historische boeken (Makkabeeën); 3) Opbouwende gedeelten (Sirach); 4) sprookjesachtige verhalen (Tobith). Ook de Joodse gemeente aanvaardt ze niet. Je mag ze wel lezen, maar je mag er niet je geloof op bouwen of mee funderen, zeker niet als ze in regelrechte tegenspraak zijn met de Schrift.

Artikel 7 benadrukt de VOLKOMENHEID en GENOEGZAAMHEID van de Schrift. Alles wat wij moeten weten om zalig te worden en vroom te leven en God te dienen, staat in de Schrift. De Bijbel kan gelezen worden door iedereen: een geleerde raakt er niet in uitgestudeerd en een kind kan het begrijpen (althans de kern ervan). We mogen aan Gods Woord niets toe- of afdoen (Gal. 1:8; Openb. 22:18-19). Wat God zegt moet het einde zijn van alle tegenspraak.

De Bijbel is uniek en kan ook niet vervangen worden door een ander boek. Men mag ook geen geschriften van mensen, hoe heilig de schrijvers ook geweest zijn, op één lijn stellen met de goddelijke Schriften. De Bijbel staat boven alles. Dit betekent echter niet dat een kerk geen belijdenisgeschriften mag hebben. Belijdenisgeschriften willen niet anders zijn dan een hulp om de Bijbel beter te verstaan. Dat blijkt bijvoorbeeld uit de vele tekstverwijzingen in de Heidelbergse Catechismus. Ook kan er altijd via officiële weg een bezwaar tegen zulke belijdenissen worden ingebracht, in het geval zij niet-bijbels zouden zijn. Artikel 7 sluit af met een verwerping van de dwalingen die tegen het Woord van God ingaan (1 Joh. 4:1; 2 Joh. 1:10).

VRAGEN

1. Artikel 5 begint met de zin: 'Al deze boeken ontvangen wij...' Wat betekent het voor u of jou dat de Bijbel Gods geschenk is? Wat betekent het voor ons dat de Schrift heilig is?
2. Guido de Brès beschrijft (artikel 5) drie manieren waarop het gezag van de Schrift gegrond is. Welke zijn dat. Welk van de drie spreekt u het meest aan en waarom?
3. Soms hoor je mensen zeggen dat wij niet de volkomen Bijbel hebben? Er zouden immers nog meer geschriften gevonden kunnen worden of zelfs bestaan. Onze canon zou berusten op willekeur van de kerk. Herkent u deze redenering? Wat kunt u daartegenin brengen?
4. De Schrift is genoeg en voldoende om zalig te worden (artikel 7). Hoe wordt in onze tijd aan het gezag van de Schrift in leer en leven getornd? Wat is onze reactie daarop?

5. Welke plaats heeft de Schrift in uw/jouw leven, als het gaat om de fundering, versterking en eventuele correctie van uw/jouw geloof?

Opmerkingen naar aanleiding van preek over NGB artikel 8-9

Avonddienst, zondag 17-01-2015

Het is goed om je te verdiepen in het geloof. Kennis is niet het belangrijkste, want het gaat om een hartelijk geloof. Maar tegelijk is kennis ook onmisbaar. Ze is het fundament van het huis van het geloof. Als we het over de drie-eenheid hebben, is het gevaar groot dat we over dit thema afstandelijk nadenken. We spreken daarom vanavond niet over de *leer* van de drie-eenheid, maar over de *drie-enige God*, die als Vader, Zoon en Heilige Geest naar ons toekomt en ons wil ontmoeten.

- Als drie-enige God kwam God al naar ons toe toen we als kind gedoopt werden. Toen legde God reeds de naam van de Vader, de Zoon en de Heilige Geest op ons. De doop behoort altijd te geschieden in de naam van de drie-enige God (Matth. 28:19).
- Na het *votum* klinkt in onze kerkdienst de *groet*. Deze geschiedt altijd in de naam van de drie-enige God (bijvoorbeeld in de bewoording van Openbaring 1:4b-5a). God komt als Vader, Zoon en Heilige Geest naar ons toe.
- Na de morgendienst klinkt meestal de zegen van 2 Korinthe 13:13 waarin ook de drie goddelijke Personen voorkomen.
- De drie-eenheid staat ook centraal in onze Geloofsbelijdenis. '*Ik geloof in God de Vader... en in de Heere Jezus Christus Zijn Zoon... Ik geloof in de Heilige Geest.*' De kerkdienst is doortrokken van het geheim dat de drie-enige God naar ons toekomt!

De drie-eenheid is te ervaren en te geloven, maar is heel moeilijk te begrijpen. Om het enigszins verstaanbaar te maken, gebruikt de kerk al vanaf de derde eeuw na Christus bepaalde begrippen. Deze begrippen komen niet in de Bijbel zelf voor, maar helpen wel om de drie-eenheid begrijpelijk te maken. De belangrijkste begrippen zijn *wezen* en *persoon*. We zeggen dat God één *Wezen* is en bestaat in (niet: *uit*) drie *Personen*. Alle drie de Personen zijn even eeuwig en machtig, maar ze bestaan niet zonder elkaar. De Vader is de bron van alle dingen. De Zoon is het Woord en de Wijsheid van de Vader. De Heilige Geest is de eeuwige kracht die van de vader en de Zoon uitgaat. Zo spreekt de Bijbel erover.

Er zijn beelden die ons kunnen helpen om de verhouding Vader, Zoon en Heilige Geest te begrijpen. 1) *Boom*: wortels, stam en takken. Drie verschillende onderdelen toch één boom. 2) *Bestuur* bestaat uit voorzitter, secretaris en penningmeester: toch één bestuur. 3) *Vlag* van Nederland: rood, wit en blauw. Dit zijn verschillende kleuren en toch vormen ze één vlag. 4) Een *driehoek*. Deze bestaat uit drie lijnen die samen een eenheid vormen en niet zonder elkaar kunnen.

De drie-eenheid zegt ons: er is eenheid en verscheidenheid in God. Er is één God op wie je helemaal aan kunt. Tot wie je bidt. Maar deze bestaat in drie Personen. Om een beeld te gebruiken. Bij sommige instanties heb je diverse loketten waar je terecht kunt. Soms word je van het kastje naar de muur gestuurd. Bij God is maar één loket. En aan dat loket zitten altijd drie Personen. En het bijzondere is: dat loket is altijd open, zolang het genadetijd is. Overigens mogen wij wel de verschillende Personen in ons

gebed apart aanspreken. De drie-eenheid komt vooral naar voren in wat God doet. Meestal treedt in Gods handelen één Persoon op de voorgrond en doen de andere Personen (meer op de achtergrond) mee.

- De schepping van de wereld is het werk van God de Vader. De Heilige Geest is er echter bij (Gen 1:2) en de schepping geschiedt door het Woord (=Jezus, zie Joh. 1:3).
- De Zoon wordt mens, maar dit gebeurt op de tijd door de Vader bepaald en door de werking van de Heilige Geest (die geen vader van Jezus is!)
- Jezus lijdt, maar doet dat door de Geest (Hebr. 9:14) en verzoent zo de Vader. Overigens is het dieptepunt van het lijden – Jezus' verlating door de Vader – in dit opzicht een heel aangrijpend moment.
- De Geest komt met Pinksteren naar deze aarde. Hij wordt door Jezus gezonden, op de door de Vader bepaalde tijd.

De drie-eenheid is heel belangrijk voor het geloofsleven. Guido de Brès zegt daarvan: We kennen de drie Personen 'uit Hun werkingen, en voornamelijk uit degene die wij in ons gevoelen.' En: 'Voorts staan ook aan te merken de bijzondere ambten en werkingen dezer drie Personen naar ons toe: de Vader is genaamd onze Schepper door Zijn kracht; de Zoon is onze Zaligmaker en Verlosser door Zijn bloed; de Heilige Geest is onze Heiligmaker door Zijn woning in onze harten.'

Heel mooi komt de werking van de drie Personen uit in Romeinen 8:26-39 en het volgende stukje uit het doopsformulier

In de tweede plaats betuigt en verzegelt ons de Heilige Doop de afwassing van de zonden door Jezus Christus [Hand. 22:16]. Daarom worden wij gedoopt in de Naam van de Vader en van de Zoon en van de Heilige Geest [Mt. 28:19]. Als wij gedoopt worden in de Naam van de Vader, betuigt en verzegelt ons God de Vader dat Hij met ons een eeuwig verbond der genade opricht en ons tot Zijn kinderen en erfgenamen aanneemt [Rom. 8:17]. Daarom wil Hij ons met al het goede verzorgen, al het kwade van ons weren of dat kwade voor ons doen meewerken ten goede [Rom. 8:28]. Als wij gedoopt worden in de Naam van de Zoon, verzegelt ons de Zoon dat Hij ons wast in Zijn bloed van al onze zonden en ons in de gemeenschap van Zijn dood en opstanding inlijft [1 Joh. 1:7]. Zo worden wij van al onze zonden bevrijd en rechtvaardig voor God gerekend. Als wij gedoopt worden in de Naam van de Heilige Geest, verzekert ons de Heilige Geest door dit heilig sacrament, dat Hij in ons wonen en ons tot leden van Christus heiligen wil. Zo wil Hij ons schenken wat wij in Christus hebben, namelijk de afwassing van onze zonde en de dagelijkse vernieuwing van ons leven, totdat wij uiteindelijk in de gemeente van de uitverkorenen in het eeuwige leven geheel rein een plaats zullen ontvangen [Ef 5:27].

Vragen

1. Jehovagetuigen, Joden en Moslims geloven niet in de drie-eenheid. Hoe zou je de drie-eenheid voor hen een klein beetje begrijpelijk kunnen maken.
2. In de kerkdienst komt de drie-enige God op ons af. Hoe dan? Wat ervaart u daarvan? Hoe zou u dat meer kunnen ervaren?
3. Ga na in het afgedrukte stukje van het doopformulier wat de drie-enige God in uw doop beloofde. Stel uzelf de vraag, wat dat concreet voor u betekent.

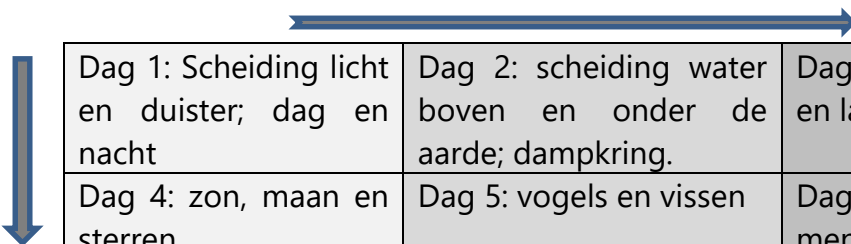
Opmerkingen n.a.v. preek over NGB artikel 12

Over de schepping van alle dingen en met name van de engelen

De schepping

Omdat wij in de vorige preek uitvoerig op de drie-eenheid en ook de goddelijkheid van de Zoon en van de Heilige Geest zijn ingegaan, stellen we artikel 10-11 niet apart aan de orde. We richten ons nu op artikel 12. Dit artikel spreekt over de schepping. De toon ervan is zakelijk: de belangrijke punten van de schepping worden netjes op een rijtje gezet. We moeten echter niet vergeten dat Genesis 1-2 vooral een loflied is. De schepping wordt in de Bijbel op een indrukwekkende manier beschreven.

In Genesis 1-2 vallen ons een aantal dingen op. 1) God stelt Zich niet voor. Hij is er gewoon en spreekt. 2) Scheppen is 'iets maken uit niets': iets fabriceren zonder grondstoffen. 3) God schept uit vrije wil op de door Hem bepaalde tijd. De wereld is er niet zomaar gekomen. 4) God schept door te spreken. In Zijn spreken laat God zien wie Hij is en hoe machtig Hij is. Johannes 1 noemt Jezus Gods Woord. In Hem spreekt God helemaal Zijn hart uit en laat zien wie Hij is. 5) God schept alles *naar zijn aard*. 6) God schept het leven – het schepsel (planten, dieren en mensen) kunnen zich voortplanten. Daartoe zegent God hen. 7) God schept eerst de omgeving voor Zijn schepselen en daarna de schepselen zelf.

Dag 1: Scheiding licht en duister; dag en nacht	Dag 2: scheiding water boven en onder de aarde; dampkring.	Dag 3: scheiding water en land.	Dag 7: RUST
Dag 4: zon, maan en sterren	Dag 5: vogels en vissen	Dag 6: landdieren en mens	

Genesis 1 is een loflied, dat oproept om mee te zingen ter ere van God die alles in wijsheid maakte. Hij is groot, machtig en betrouwbaar! Hem komt alle lof toe. Guido de Brès (1522-1567) wist uiteraard nog niet van de evolutietheorie (Darwin; 1809-1882), maar het is duidelijk dat deze theorie afwijkt van de bijbelse leer. Volgens de evolutietheorie is alles er zomaar gekomen: zonder reden en dus ook zonder plan! Daarom spreekt men in die kringen wel over de schepping als 'een schitterend ongeluk'. Het Nieuwe Testament noemt God vaak als Schepper (bijv. Hand. 4:24; 1 Kor. 8:6; Hebr. 11:3; Openb. 14:7). We mogen nooit onze plaats als schepsel vergeten. God zorgt voor ons. Als Schepsel zijn we ook verantwoordelijk voor God.

Onze taak

Artikel 12 benadrukt dat wij van God een belangrijke taak kregen en ook de gaven ontvingen om deze taak uit te voeren. We hebben een doel op aarde, namelijk het dienen van God. Deze dienst is vanzelfsprekend: God geeft ons immers zoveel goeds. Veel mensen ervaren het leven als doelloos. Juist daarom is het zo belangrijk in de Schepper te geloven. Adam en Eva hadden de taak de schepping te *bewaren* tegen

zondige machten en haar te *bewerken*. Het was de bedoeling dat de Hof van Eden zich over heel de aarde zou uitbreiden. De taak die Adam en Eva hadden was echter niet zwaar. Pas later is onze arbeid vol moeite geworden. Ook voor ons is het belangrijk te beseffen dat we geroepen worden om God te dienen. Eigenlijk is ons gewone werk ook *Godsdienst*. We doen hierin wat God van ons vraagt. Zo zijn we nuttig voor Hem, voor de mensen om ons heen en voor de maatschappij. We mogen Hem om hulp vragen.

Gods zorg

God zorgt voor ons. God houdt Zijn schepping vast en bestuurt haar. Heel mooi schrijft De Brès: *'Dat Hij ze ook nu alle onderhoudt en regeert naar Zijn eeuwige voorzienigheid en door Zijn oneindige kracht, om den mens te dienen, teneinde de mens zijn God diene.'* Vooral de laatste woorden zijn heel mooi. God zorgt heel goed voor ons. Zouden we Hem dan niet gehoorzamen en dienen? God is geen tiran, maar een liefdevolle Vader. (Daarom is de zonde zo onbegrijpelijk en zo ernstig!)

De engelen.

De rest van het artikel spreekt over de engelen. Zij dienen God en de mensen. Ze zijn dienstbare geesten die uitgezonden zijn ter wille van hen die de zaligheid zullen beërven (Hebr. 1:14). Zij beschermen de vromen, voeren Gods oordelen uit en brengen Gods boodschappen over. Wij weten niet wanneer de engelen geschapen zijn. Sommigen zeggen dat dit gebeurde tijdens de schepping van de wereld. Anderen zeggen dat zij er toen allang waren.

Een deel van de engelen heeft zich van God afgekeerd. Ze zijn uit hoogmoed (1 Tim 3:6) tegen God in opstand gekomen (Jes. 14:12-15; Ez. 28:11-19) en hebben strijd tegen Hem gevoerd en zijn uit de hemel geworpen (Openb. 12:10-11). De duivel haat God en voert strijd tegen iedereen die bij God hoort. Hij is de boze, de verderver, de vijand. Hij is machtig maar is wel aan God onderworpen. In de eindtijd zal Hij velen verleiden. Hij gaat rond als een brullende leeuw. Daarom zijn waakzaamheid en gebed zo belangrijk. De Heere Jezus heeft hem overwonnen en zal hem en zijn dienaren voor eeuwig ten onder doen gaan (Openb. 20:10). Als Jezus terugkomt zal de hele schepping vernieuwd worden.

Vragen

1. Wat is het verschil tussen de evolutietheorie en de scheppingsgeschiedenis? Is het belangrijk om vast te blijven houden aan de schepping. Waarom wel/niet?
2. Noem eens een aantal bijzonderheden van Gods schepping? Waartoe roept het nadenken over God als onze Schepper ons op?
3. Wat is onze taak als mensen? Hoe kan ons dagelijkse werk ook *dienst aan God* zijn?
4. Wat zijn engelen? Welke rol spelen ze in ons geloofsleven? Krijgen ze bij ons voldoende aandacht? Waarom wel/niet?
5. Denk eens na over de duivel. Overschatten we zijn macht of onderschatten we hem? Op welke manieren zien we de duivel in onze wereld aan het werk? Hoe kunnen we ons tegen hem wapenen?

Artikel 13 stelt een belangrijk, maar ook moeilijk en teer onderwerp aan de orde: de voorzienigheid van God. Het zelfstandig naamwoord 'voorzienigheid' komen we in de bijbel niet tegen – wél het werkwoord 'ergens in voorzien' (bijvoorbeeld Gen. 22:14). Met het woord voorzienigheid bedoelen we: Gods zorg voor de wereld en Zijn besturing en regering daarvan. Ook heidenen gebruikten dit woord. We moeten echter oppassen het woord niet los te koppelen van God. We spreken niet over dé voorzienigheid, maar over Góds voorzienigheid

Artikel 12 vertelde wie deze God is: de Schepper van deze wereld. God heeft alles wat er in deze wereld is én het heelal gemaakt. Na de schepping heeft Hij Zijn handen niet van deze wereld afgetrokken. Als een Vader blijft Hij voor haar zorgen. Als Koning bestuurt Hij haar ook. Deze zorg van God strekt zich uit over alles wat leeft. Hij zorgt voor het vee op het land en de raven in de lucht (Psalm 147:9). Ook de Heere Jezus benadrukt Gods zorg voor al Zijn schepselen (Matth. 6:26-28). Hij zal degenen die in Hem geloven niet vergeten.

In ons eigen leven wordt Gods zorg voor ons zichtbaar. Als we terugzien, kunnen we daarover soms verwonderd zijn. Het heeft ons aan niets ontbroken (Luk. 22:35 en Deut. 2:7); ook niet in moeilijke tijden. Gods zorg openbaart zich ook in zijn *leiding* met ons leven. Ook daarover kun je je soms verwonderen. Soms zijn het kleine dingen waardoor God ons leven leidt, zoals een ontmoeting of een gesprek met iemand, een preek die we hoorden of een bijbelstukje dat we lazen.

Gods leiding komt vooral uit in het plan dat Hij met ons leven heeft. In de Bijbel lees je hoe God een plan had met Jozef. Jozef was ertoe geroepen om als onderkoning in Egypte voor het volk te zorgen tijdens de hongersnood. Maar hij moest daarvoor een diepe weg gaan: hij werd door zijn broers verstoten en verkocht en belandde uiteindelijk in een Egyptische gevangenis. Pas jaren later kwam hij op de troon. Ook David maakte eerst een moeilijke tijd door voordat God Zijn belofte aan hem vervulde en hij koning over Israël werd. We kunnen hieruit drie dingen leren: 1) Gods bedoeling met ons leven correspondeert niet altijd met ons eigen plan; 2) Om Zijn bedoeling met ons leven te bereiken gaat God soms een moeilijke weg, waarop teleurstellingen niet altijd ontbreken. 3) God bereikt Zijn bedoeling altijd!

Als koning vraagt de Heere onze gehoorzaamheid en als Vader ons vertrouwen. Vanwege onze zonde vinden wij gehoorzamen en vertrouwen moeilijk. Daarom moeten wij vragen of God ons door Zijn Geest leert geloven, vertrouwen én gehoorzamen

Gods zorg, leiding en koningschap heeft niet slechts te maken met ons eigen leven, maar ook met deze wereld, haar voortbestaan en toekomst. God zorgt voor iedereen. Hij wil dat mensen dat zien en zicht tot Hem bekeren (Hand. 14:15). De regering van God zie je niet altijd. Je moet geloofsogen hebben om dat te ontdekken. Wel kun je zien dat Christus' Naam steeds meer over deze wereld bekend wordt (Matth. 28).

Het is – zoals we zeiden - bij het onderwerp 'voorzienigheid' belangrijk om Gods 'karakter' erbij te betrekken. Dat bewaart ons voor misvattingen. Voorzienigheid is geen blind noodlot en ook niet zomaar de natuurlijke orde. Guido de Brès zegt in artikel 13 'Wij geloven *dat die goede God...*'. We kennen God door de Bijbel. Daarin horen we God spreken en zien we Hem handelen. Vooral in het kruis en de opstanding van de Heere Jezus zien we wie God is: heilig én vol liefde.

Wie over God en Zijn voorzienigheid gaat na denken zonder te beginnen bij wie God is, loopt in zijn denken en redeneren faliekant vast. God laat eerst Zijn karakter en hart zien en pas vandaaruit kunnen wij iets zinnigs zeggen over Zijn regering en bestuur van deze wereld.

Wie nadenkt over Gods leiding en het bestuur van deze wereld, komt namelijk ook voor grote vragen te staan. Een belangrijke vraag is bijvoorbeeld: waarom laat God het kwade toe? We weten dat 'God licht is en totaal geen duisternis in Hem woont' (1 Joh. 1:5). Hij kan daarom nooit de oorzaak zijn van het kwade of de zonde. Mensen hebben zelf voor het kwade gekozen en daarmee onheil over zich heen gehaald. Ze hoefden dit niet te doen; het was zelfs de grootste dwaasheid dat ze het deden. En toch gaat ook het kwade niet buiten God om. Hij wordt er – om het zo te zeggen – niet door overvallen. Direct na de zondeval belooft Hij Zijn zoon te zenden. Soms zien we dat God – dwars door de zondige daden van mensen heen – toch nog iets goeds teweegbrengt. Soms werken de boze daden van mensen zelfs mee ten goede. Dat zie je bijvoorbeeld bij de kruisiging. God is niet de oorzaak van Judas' verraad of Pilatus' veroordeling. Ze zijn zelf verantwoordelijk voor hun daden en handelen uit eigen beweging. Toch werken ze onbewust mee aan de realisatie van Gods plan. Dat kunnen we niet begrijpen. Dat gaat onze logica te boven. We aanvaarden het echter omdat God het zegt.

Gods leiding vraagt om vertrouwen. Soms begrijpen wij Gods bedoelingen niet. Waarom is er zoveel ellende op de wereld? Waarom overkomt de één veel meer leed dan een ander? Het is belangrijk bij zulke vragen eerbiedig te blijven. Als kleine mensen mogen wij God niet ter verantwoording roepen, zeker omdat wij als zondaren geen zegen verdienen en daar aanspraak op kunnen maken. Wel mogen we als een kind Vader om raad en inzicht vragen. Geen musje zal ter aarde vallen zonder dat God het wil (Matth. 10:29,30). En het boze staat altijd onder Zijn beheersing. De duivel en het leed kunnen nooit verder komen dan God toelaat. Uit het kwade kan Hij het goede voortbrengen. De Heere Jezus wil in alle leed nabij zijn en al het kwade doen medewerken ten goede. Niets kan de gelovige van Zijn liefde scheiden (Rom. 8: 38-39). We krijgen niet altijd een antwoord op onze waarom vragen (de reden van leed kan ook heel verschillend zijn) maar wie op Jezus ziet, ziet Gods liefde. En eens zal God alle tranen uit de ogen van zijn kinderen afwissen (Openb. 22:4). In het Nieuwe Jeruzalem zal ook genezing zijn (22:2).

Vragen.

1. Denk eens na over de leiding en zorg van God in uw leven. Hoe kreeg (en krijgt) die in uw leven gestalte? Herkent u de drie punten die we in dit verband aanstipten?
2. Waarom is het gevaarlijk om over dé voorzienigheid te spreken en niet over Gods voorzienigheid?
3. God regeert en bestuurt deze wereld. Waaraan denkt u bij het woord besturen? Waaraan bij het woord regeren?
4. De Brès schrijft dat ons verstand God niet begrijpen kan. We moeten ons 'tevreden houden dat wij leerjongeren van Christus zijn, om alleen te leren hetgeen Hij ons aanwijst in Zijn Woord, zonder deze palen te overtreden.' Geef eens in eigen woorden weer wat Guido de Brès hier bedoelt en betrek dit op het onderwerp van Gods voorzienigheid.
5. Corrie ten Boom nam tijdens haar spreekbeurten vaak een schilderij mee van een kroon. Ze liet eerst de achterkant zien (een wirwar van draden) en daarna de voorkant (een kroon). Zo verduidelijkte ze Gods plan met mensen en deze wereld. Wij zien nu alleen nog de achterkant, maar God ziet de voorkant. Wat vindt u van dat beeld (spreek erover door).

Opmerkingen naar aanleiding van preek NGB 14a

Deze keer behandelen we slechts een paar zinnen uit artikel 14.

'Wij geloven dat God den mens geschapen heeft van het stof der aarde, en heeft hem gemaakt en geformeerd naar Zijn beeld en gelijkenis, goed, rechtvaardig en heilig; kunnende met zijn wil in alles overeenkomen met de wil van Gods.'

De NGB legt in artikel 14 veel nadruk op de zondigheid van de mens. Slechts in korte bewoordingen spreekt ze over onze goede schepping. Het is vanuit de Schrift goed om ook aandacht te geven aan wie de mens in wezen is. In onze maatschappij vinden we namelijk vaak een heel verkeerde visie op de mens.

Wij leven in een tijd waarin de menselijke kennis veelomvattend is. Wij kunnen veel meer dan vroeger. Vooral in de medische wetenschap wordt veel bereikt. Ziektes die we nu nog niet kunnen behandelen, kunnen we wellicht over een poos wel genezen. De mens komt in onze tijd steeds meer in het middelpunt te staan. God heeft in veel levens geen plaats meer. Dit blijkt uit discussies over abortus, euthanasie en homoseksualiteit. Mensen worden ook steeds veeleisender, individualistischer en egoïstischer. Tegelijk worden ook in onze tijd mensen geconfronteerd met de donkere kanten van het leven. Er is nog steeds ziekte en dood. Geluk is niet maakbaar. Ook blijkt dat het kwaad diep in mensen zit. De aanslagen van onlangs laten dat zien.

Moderne geleerden houden er soms helemaal geen positief mensbeeld op na. De mens is helemaal niet vrij; hij volgt slechts wat zijn brein (hersenen) hem voorschrijft, zegt professor Dick Schwaab. Er worden computers ontwikkeld die veel dingen veel beter kunnen dan mensen; zelfs intuïtie valt te programmeren. Een mens is helemaal niet zo bijzonder als het lijkt, zeggen veel wetenschappers.

Tegenover deze positieve en negatieve visies in onze tijd staat de bijbelse visie. Het is goed om daarnaar te luisteren. In Genesis 1 krijgt de schepping van de mens speciale aandacht.

1) De mens wordt op de zesde dag geschapen, als het huis van de schepping al bijna klaar is. Op deze dag zijn ook de landdieren geschapen. De mens lijkt daar een beetje op; zij dragen immers ook het kenmerk van Gods scheppende hand. Tegelijk verschilt de mens van al het geschapene. Voordat God de mens schept, houdt Hij eerst beraad (Gen 1:26).

2) God schept de mens *naar Zijn beeld en gelijkenis*. Dit wil zeggen dat de mens op God lijkt. Dit wordt in Genesis niet verder uitgelegd. We kunnen hierbij aan twee dingen denken.

a) de mens is de vertegenwoordiger van God. Zoals God regeert over de schepping, mag de mens *in naam van God* over de schepping heersen. b) In het Nieuwe Testament lezen we dat Jezus het beeld van God is. Hij is de mens zoals God bedoelde. Hij had ware kennis van God en was rechtvaardig en heilig (Ef. 4:24; Kol. 3:10; 2 Kor. 3:18). De Heere Jezus wil door Zijn Geest mensen naar Gods beeld vernieuwen. Omdat de mens Gods beelddrager is, mogen we elkaar niet doden en is ieder mens waardevol. (Gen. 9:6).

3) God schept ons lichaam. Tegelijk zijn we een 'levende ziel'. Wat de ziel is, is moeilijk te zeggen. Het is ons 'ik', onze identiteit, die zelfs na onze dood blijft bestaan en bij de opstanding weer met onze lichaam verenigd wordt.

4) God schept de mens als man en vrouw. God schept mensen die op elkaar aangewezen zijn. Met dat hij man en vrouw schept, schept hij seksualiteit. Dit is een goede gave van God. Net als met alle andere gaven het geval is, mogen we er binnen Gods grenzen

(huwelijk) mee omgaan. Het gaat hier echter niet alleen over het huwelijk. Mensen hebben elkaar nodig. We worden niet geschapen als losse individuen, maar mogen functioneren als een gemeenschap. Ook daarin weerspiegelt zich iets van Gods beeld.

5) God zorgt voor Adam en Eva. Hij geeft hun voedsel. Eerst plantaardig en na de zondeval ook dierlijk voedsel. God zorgt nog steeds voor ons.

6) In Genesis 2:7 staat dat God Adam schept uit het stof van de aarde (Adama). Dit betekent dat hij maar mens is. Hij heeft van God een belangrijke positie gekregen, maar is in zichzelf slechts stof. Dit houdt een mens nederig en afhankelijk.

7) God geeft Adam (en Eva) ook de roeping om voor Zijn schepping te zorgen. Tegelijk mogen we ervan genieten. De woorden 'bewerken/dienen en onderhouden/bewaren' worden vaak voor de priesterdienst gebruikt. Eigenlijk zijn Adam en Eva priesters in het klein. Juist in het dienen van God bereikt een mens zijn bestemming en geluk. Dit dienen beteken: zingen en bidden, maar ook gewoon werken in de taak die God je op de schouders gelegd heeft.

Als we de Bijbelse visie op de mens overzien, dan merken we dat de Bijbel nadruk legt op de bijzondere plaats van de mens, maar ook op zijn taak. De mens komt als schepsel pas echt tot zijn bestemming als hij zijn Schepper kent en dient. Als de mens dat niet doet, haalt hij de dood over zich heen. God wil ook vertrouwelijk met mensen omgaan (Gen. 3:8). Hoe lief God mensen heeft, laat Hij zien in de zending van Zijn Zoon. Zó lief had God de wereld, dat Hij Zijn eniggeboren Zoon gaf. Door Christus kunnen wij ook weer onze bestemming bereiken en het beeld van God gaan weerspiegelen (al is dat nog zo onvolkomen). Bij God is een mens veilig. De mens is geen God en ook geen intelligent dier. Hij is schepsel van God. En God zoekt ons mensen! 'Heere, wat is de mens dat u aan hem denkt!'

Om over door te denken

1. Hoe wordt in onze maatschappij over de mens gedacht? Herkent u de typering aan het begin van de preek? Spreek daarover door.
2. Wat verstaan we onder het beeld van God? Wat betekent dit voor onze visie op euthanasie, abortus, gehandicapt leven?
3. Welke troost geeft het ons, dat God ons geschapen en gewild heeft?
4. God schept geen individuen maar sticht gemeenschap. De schepping van Adam én Eva is daarvan het bewijs. Wat betekent dit concreet voor ons (denk aan onze individualistische tijd)?
5. De mens krijgt veel gaven, maar is en blijft anderzijds stof (Adam). Wat betekent dat voor onze visie op onszelf? Wat betekent het in dit verband dat we naast schepsel ook zondaar zijn?
6. God heeft mensen lief. Hoe blijkt dat in wat Christus deed en wat de Geest doet?

Opmerkingen naar aanleiding van preek NGB 14b-15

De vorige keer stonden we stil bij de mens als schepsel. We zijn door God geschapen uit het stof van de aarde, maar dragen ook Zijn beeld. We hebben op deze aarde een taak en roeping om als dankbare kinderen in de nabijheid van de Vader te leven. Door de zonde is er echter een scheiding tussen God en ons gekomen. De gevolgen ervan zien we om ons heen en in ons eigen leven. Er is allerlei ellende in deze wereld gekomen. Veel mensen dienen God niet meer en leven alsof er geen God en gebod is; ze zijn Godloos en goddeloos. De gevolgen zijn tastbaar. Mensen haten elkaar. Er is oorlog en terreur. Mensen roddelen over elkaar, liegen tegen elkaar, zijn soms jaloers en maken elkaar het leven zuur door allerlei kleinere en grotere pesterijen.

De zonde uit zich in daden, maar ook in gedachten. Jezus noemt schelden doodslag en wie seksuele fantasieën heeft over de vrouw of man van zijn naaste, doet reeds overspel (Matth. 5). De zonde zit in ons hart en is over heel het menselijk geslacht verspreidt.

De zonde is begonnen met de overtreding van Adam en Eva. Van één boom mochten zij niet eten, namelijk de boom van de kennis van goed en kwaad. Wie van deze boom at, zou bij ervaring weten wat goed en kwaad was. Het gebod dat God Adam gaf, was een proefgebod. Zo kon God zien of Adam Hem van harte en vrijwillig zou gehoorzamen. Hij wilde immers dat ze Hem vrijwillig zouden liefhebben. De verleiding komt van de duivel die gebruik maakt van het intelligentste dier: de slang. De duivel wekt bij Eva de begeerte op om te eten van de verboden vrucht. Hij zaait ook twijfel aan Gods goede bedoelingen met hen. Eva wil als God zijn, kennende het goed en het kwaad. Daarom eet zij van de vrucht en geeft ook haar man ervan te eten. In haar zonde zien we hoogmoed, ongeloof en ongehoorzaamheid samenkomen.

De geschiedenis van Adam en Eva is eenvoudig verteld, maar heeft een diepe inhoud. Adam betekent immers mens. Dit is een verhaal over elk mens. Zo zijn wij mensen. Wij zijn van nature niet beter dan Adam! De verkeerde keuzes die Adam en Eva maakten, maken wij ook zo vaak.

Zonde is een mysterie. Waarom keert de mens zich van God af? Waarom kiest Hij tegen Zijn goddelijke Vader en voor de vijand? Waarom zet de mens de deur open voor het verkeerde? Dat is in wezen onbegrijpelijk, maar het is wel de realiteit. Zonde is dwaasheid; je vraagt om je eigen ondergang.

Zonde is niet alleen overtreding van Gods gebod, maar ook een breuk met Hem. Je keert je van Hem af omdat je het ergens anders beter lijkt te kunnen krijgen. We kunnen zonde daarom omschrijven als 'vervreemding van God'. De vervreemding die door de zonde ontstaat, zien we direct als God Adam zoekt. Adam en Eva kruipen weg, omdat ze zich schamen voor God. Hun onschuld is weg; ze schamen zich vanwege hun naaktheid. Daarom bedekken ze zich met vijgenboombladeren. Dat ze van elkaar vervreemd zijn, blijkt wel uit het feit dat ze elkaar de schuld geven als God hen ter verantwoording roept.

De vervreemding die de zonde veroorzaakt, zien we ook terug in de geschiedenis van Kaïn en Abel. Kaïn dient God niet oprecht met zijn hart; Abel wel. Kaïn maakt zich boos om zijn broer. God waarschuwt hem voor de zonde en roept hem op om er weerstand aan te bieden (Gen. 4:7), maar Kaïn biedt toch ruimte aan de zonde en doodt zijn broer. Brutaal zegt hij dat hij zich niet om zijn broer bekommert. De vervreemding die door de zonde in gang gezet is, komt ook uit in het feit dat hij in Nod (ballingschap) gaat wonen. Zonde maakt een mens eenzaam en ellendig (letterlijk: uit-landig).

Ook in onze tijd zien we dat de zonde vervreemdt. Mensen laten God en elkaar los. Hoeveel verstoorde verhoudingen zijn er tussen mensen (bijvoorbeeld in huwelijken en gezinnen). Hierin wordt het werk van de duivel zichtbaar: de naam duivel komt van het woord diabolos: hij die verwarring zaait en mensen tegen elkaar opzet.

De zonde van Adam heeft zich als een inktvlek over de wereld verspreid. Dit komt omdat wij op Adam lijken (Gen. 5:1-2), maar ook omdat wij niet als hem zijn.

De NGB somt allerlei gevolgen van de zonde op. We zijn verdorven geworden. Het is donker geworden in ons hart. Wij zijn onze vrije wil kwijt. We kunnen wel kiezen, maar we kiezen door ons boze hart steeds tegen God. We zijn een slaaf van de zonde geworden. Daarom komen wij uit onszelf niet tot God. De Heere zelf moet ons tot Hem trekken. We zijn daarom voor de genezing van onze verdorvenheid en voor de redding van onze zonde geheel op God aangewezen.

Artikel 15 gaat nog iets meer op de verbreiding van de zonde in. Zelfs in kleine kinderen zit het zaad van de zonde al. Dit komt er bij het opgroeien zeker uit. Daarom moeten ook zij gedoopt worden. Daarmee belooft God dat hij ze wassen wil in Zijn bloed en vernieuwen door Zijn Heilige Geest. De zonde in ons wordt vergeleken met een 'onzalige fontein'. Er komt steeds verkeerd water uit voort. We worden daarom opgeroepen om tegen de zonde te strijden. We mogen aan onze natuurlijke neiging tot het kwade immers niet toegeven.

Wat zonde is, komt het diepst tot uiting in wat mensen doen met Christus. Ze verwerpen Hem. Juist Hij is echter de Zaligmaker van de wereld. Hij is het Lam van God dat de zonde der wereld wegneemt. Door Zijn Geest wil Hij ons vernieuwen.

Zonde is je losmaken van God. Bekering is: Hem gaan dienen en liefhebben. In het loslaten van God (vervreemding) ligt het onheil voor onszelf en onze naaste. In de bekering tot God ligt ons heil.

Vragen

1. De mens is als schepsel van God waardevol én tegelijk is hij een zondaar en doelmisser. Hoe geven we aan beide aspecten in de geloofsbeleving voldoende aandacht?
2. Zonde is hoogmoed, ongeloof en ongehoorzaamheid. Hoe komen deze drie kanten naar voren in Genesis 3. Herken je die aspecten?
3. Zonde is vervreemding van God en van elkaar? Wat herken je daarvan?
4. Welk doel heeft God met het aanwijzen van de zonde?
5. Waarom is bekering het tegenovergestelde van de vervreemding die door de zonde veroorzaakt wordt. Herken je dat ook in je eigen leven?

Opmerkingen naar aanleiding van preek NGB 16

Het onderwerp dat vanavond aan de orde komt – Gods verkiezing – kan heel veel oproepen. Staat Gods verkiezing niet op gespannen voet met het welgemeende aanbod van Zijn genade? Is verkiezing wel eerlijk? Maakt het je niet bang? Stel je voor dat ik eens niet verkoren ben; dan kan ik me inspannen wat ik wil, maar kom ik er toch niet! Hoe weet ik eigenlijk of ik verkoren ben? Voor sommigen is het een vraag of het leerstuk van de verkiezing zelfs wel bijbels is. Blokkeert deze leer niet het kinderlijk-eenvoudige geloof? Dat zijn belangrijke vragen.

Als we de Bijbel opendoen, komt daarin vooral Gods zondaarsliefde tot ons, die vlees en bloed aanneemt in de persoon en het werk van de Heere Jezus. Toch komen we op tal van plaatsen ook de woorden 'verkiezen' en 'uitverkiezen' (uitverkiezing) tegen, alsook 'ergens vooraf toe bestemmen'. Als je deze woorden in een bijbelprogramma op de computer opzoekt, kom je heel wat voorbeelden hiervan tegen. Het is daarom zeker zinvol op dit thema in te gaan.

We horen voor het eerst van Gods verkiezing bij Abraham. God roept Abraham uit Ur der Chaldeeën en richt met hem Zijn verbond op. God zal hem tot een groot volk maken. In Abraham zullen ook alle geslachten van de aarde gezegend worden. Gods verkiezing van Abraham staat tegen een donkere achtergrond. De aarde was gewassen met water (zondvloed), maar de mensen waren nog even goddeloos als voorheen. Dat blijkt wel uit de bouw van de toren van Babel. Niemand scheen God meer te dienen. Zelfs het nageslacht van Sem vereerde naast God ook de afgoden. Daarom grijpt God in. Hij roept Abraham, hoewel deze niet beter was dan de rest. Deze verkiezing heeft als doel om eens Gods licht weer over de hele wereld te laten schijnen.

Israël is Gods verkoren volk. Vergeleken met cultuurvolken als Egypte, Assyrië, Babylonië is het maar een klein, zwak en onbelangrijk volk. Toch richt God met hen een verbond op, omdat Hij hen lief heeft (Deut. 4:37). Deze verkiezing gaf hun troost, maar mocht niet leiden tot valse gerustheid. De ballingschap laat zien dat God Zijn volk straft als het zondigt. Toch laat de Heere hen niet los. Hij blijft Israël trouw. God heeft ook nu nog een plan met Israël.

De verkiezing van Israël lijkt op de verkiezing van de gemeente. 'Maar het dwaze van de wereld heeft God uitverkoren om de wijzen te beschamen [...]. En het onaanzienlijke van de wereld en het verachte heeft God uitverkoren, en wat niets is, om wat iets is teniet te doen, opdat geen vlees voor Hem zou roemen.' (1 Kor 1:27–29). God verkiest het zwakke, om daarin Zijn kracht te laten zien. Verkiezing is genade van God. Hij ziet om naar wat niets is. God verkiest mensen opdat ze vrucht gaan dragen (Joh. 15:16).

God neemt het initiatief. Dat geldt in het bijzonder van Zijn verkiezing tot zaligheid. Wij mensen hebben ons van God afgekeerd. Wij vragen niet naar God. Maar God vraagt wel naar ons. God zoekt mensen. Hij roept ze en trekt ze naar zich toe. Dat is genade. Wie dat beseft wordt nederig en klein. Genade is gegrond in Gods ontferming, is verdiend door Christus en heeft als doel mensen te vernieuwen en tot kinderen van God te maken. In dat alles wordt God verheerlijkt. Dat is Paulus' getuigenis in Ef. 1:3–7.

Gods verkiezing houdt in: alles ligt in Hem, aan ons komt geen eer toe. Zelfs niet aan ons geloof, want ook dat is een gave van God (Ef. 2:8).

Je kunt van de verkiezing wel een verkeerd beeld hebben. 't Is net als bij de inrichting van een huis. Voor een goed leefklimaat is het belangrijk dat de meubels op de goede plaats komen. Daarom moeten we in het geloofsleven met de verkiezing niet beginnen, maar eindigen. We moeten beginnen met de roeping. Wie begint met de vraag of hij wel verkoren is, begint aan de verkeerde kant. God handelen is wel eens vergeleken met een poort, waarop twee teksten staan. Als je voor de poort staat, lees je het opschrift: 'Strijd om in te gaan!' Ben je door de poort heen, dan lees je: 'U hebt mij niet uitverkoren, maar Ik heb u uitverkoren.'

Gods verkiezing drijft ons naar Christus toe. Luther schreef eens aan iemand die ernstig aangevochten werd met de vraag of hij wel verkoren was: 'Laat de Heere Jezus Christus [...] onze dagelijkse en allervoornaamste spiegel zijn, waarin wij zien hoe lief God ons heeft, en hoezeer Hij als een goede God voor ons gezorgd heeft, dat Hij zelfs zijn lieve Zoon voor ons gegeven heeft. [...] Geloof ge, dan zijt ge geroepen, en zijt ge geroepen, dan zijt ge ook gewis uitverkoren.'

Wij kunnen deze leer niet in onze menselijke schema's vatten. Wij moeten Gods keuze en onze verantwoordelijkheid allebei benadrukken. Het beeld van treinrails kan ons hierbij helpen. De twee staven van de rails zijn allebei nodig om de trein niet te laten ontsporen. En... als je naar de rails kijkt, zie je dat ze in de verte naar elkaar toebuigen en één streep vormen. God brengt samen wat wij niet kunnen denken. Wie behouden wordt, kan zijn redding slechts aan God toeschrijven. Maar wie verloren gaat, kan alleen zichzelf daarvan de schuld geven.

Gods verkiezing zet ons ertoe aan Zijn heil ernstig te zoeken. God zegt niet: zoek mij tevergeefs. Zie ook Dordtse Leerregels 1:16. Deze leer leidt ook tot verootmoediging en verwondering. God vraagt naar ons en wij niet naar Hem. We kunnen ook slechts op Zijn kosten zalig worden. Wie de verkiezing loslaat, laat uiteindelijk het heil los. Je neemt dan niet alleen onze verlorenheid onvoldoende serieus, maar evenmin Gods trouw. Verkiezing betekent dat God trouw blijft en niet laat varen wat Zijn hand begon. Juist dat geeft geloofszekerheid. Soli Deo Gloria.

Vragen

1. Welke gevoelens roept de leer van de verkiezing bij u op? Ga na of deze gevoelens te maken hebben met een karikatuur van deze leer?
2. Wat zegt de Bijbel over verkiezing. Betrek hierbij de verkiezing van Israël (Rom. 11:29-32).
3. Lees Ef. 1:3-7. Onderstreep eens enkele aspecten van de verkiezing die Paulus noemt.
4. Verkiezing sluit onze verantwoordelijkheid niet uit. Betrek hierbij Fil. 2:12b-13 en 1 Kor 1:27-29.
5. Lees Dordtse Leerregels 1.16 eens (schrik niet van de moeilijke tekst). Welke aansporing en troost bevat dit gedeelte?

Opmerkingen naar aanleiding van preek NGB 17-18

Artikel 16 behandelde een pittig onderwerp, dat veel vragen en discussie kan oproepen. Spreken over de verkiezing heeft ook iets hards. Deze hardheid is afwezig in artikel 17. Vanavond valt het volle licht op Gods barmhartigheid en zondaarsliefde. In artikel 16 viel de nadruk op wat God in de eeuwigheid deed, in artikel 17 wordt benadrukt wat God in de tijd doet. Het begin van het artikel maakt dat al duidelijk, als het spreekt over 'onze goede God'. God is een goede God. Hij is goedertieren en barmhartig. Hij is heilig en rechtvaardig, maar tegelijk vol ontferming. Hij haat de zonde, maar heeft zondaren lief.

Op Gods zondaarsliefde wordt grote nadruk gelegd. God ziet dat de mens zichzelf door de zonde ongelukkig heeft gemaakt en zich in allerlei rampspoed heeft gestort. De mens heeft zich 'geworpen in de lichamelijke en geestelijke dood'. Door de zonde zijn we aan de dood onderworpen; we zullen allen eens sterven. Wij zijn ook geestelijk dood, namelijk door de overtredingen (Ef. 2:5). Dit maakt ons 'ellendig'. We kunnen hiervan God de schuld niet geven, maar alleen onszelf. Adam zondigde en wij zouden niet anders gedaan hebben.

Maar nu is dit het bijzondere van de Bijbel, dat het spreekt over Gods opzoekende zondaarsliefde. Guido de Brès beschrijft dat heel beeldend: God is zelf op pad gegaan ('heeft zich begeven') om de mens (Adam en wij allen) te zoeken, juist toen deze in angst voor Hem wegluchtte. God is door de zonde niet overvallen, maar Hij is er wel door geraakt. En Hij is bovenal geraakt door de ellende waarin we ons gestort hebben.

In deze zinnen wordt heel mooi Gods liefde en bewogenheid getekend. God zoekt de mens. Net zoals de goede herder in Jezus' gelijkenis de 100 schapen achterlaat en op zoek gaat naar het ene verloren schaap, dat zich in dwaasheid van de kudde heeft afgewend en nu in doornen vast zit, zó ging God al in het paradijs op zoek naar Adam (en Eva). In Genesis wordt heel mooi beschreven hoe God Adam roept, toen Hij in de avondwind naar hem toekwam. God roept: 'Adam, waar ben je!' Dit is niet enkel het roepen van een rechter, het is ook het roepen van de Vader die Zijn kind kwijt is. Wel spreekt God hem straks scherp toe, maar achter deze scherpe woorden zit ook liefde. Want in Gods veroordeling van de slang, spreekt Hij tegelijk de moederbelofte uit: *'En Ik zal vijandschap teweegbrengen tussen u en de vrouw, en tussen uw nageslacht en haar Nageslacht; Dat zal u de kop vermorzelen, en u zult Het de hiel vermorzelen.'* (Gen 3:15). In deze belofte die wij – het proto-evangelie = het allereerste evangelie – noemen, belooft God Zijn Zoon te zenden naar deze aarde om de vloek die over de mens gekomen is weg te nemen en om de macht van de duivel te verbreken. Het is Gods begeerte om de mens die zich door de zonde zo verschrikkelijk ongelukkig gemaakt had, gelukzalig te maken. In plaats van zonde stelt God genade. Dát is de echte en unieke troost die God geeft. De schuldige en daardoor bange Adam wordt getroost met het evangelie. En zo wil God nog bij schuldige en bange mensen doen. Dat is Zijn wijsheid en goedheid. In plaats van straf geeft Hij verlossing. Om zijn aardse kinderen te redden, geeft God Zijn Zoon over in de dood...

In artikel 18 wordt Gods gave van Jezus als Verlosser en Middelaar nader uitgewerkt. Wij noemden Genesis 3 het *eerste* evangelie en de moederbelofte. De eerste

evangelieprediking staat in een lange rij van opeenvolgende beloften van God. De Moederbelofte spreekt van Eva die moeder zal worden van de Messias. Niet Eva zelf zal de Messias voortbrengen naar Zijn menselijke natuur, maar wel een dochter van Eva: namelijk Maria. Deze belofte is direct na de zondeval gedaan. Het heeft dus nog minstens 4.000 jaar geduurd voordat Christus kwam. God is in die tijd Zijn beloften niet vergeten, maar is trouw gebleven aan Zijn Woord, ook al verloren mensen wel eens de moed. Hij heeft gaande de geschiedenis deze belofte telkens herhaald en nader uitgewerkt. Steeds meer werd er over de komende Messias bekend. Hij zou niet slechts een zoon van Eva zijn, maar ook komen uit het nageslacht van Abraham en wel uit de stam Juda en uit de lijn van David.

Deze belofte vervult God rond kerst als Maria zwanger wordt uit de Heilige Geest en Jezus geboren wordt. Dan gebeurt het wonder: Gods Zoon neemt in Maria het menselijke vlees aan. Jezus vernedert Zichzelf. Gods Zoon die boven alles is en gelijkwaardig is aan de Vader, neemt de gestalte aan van een slaaf om zo voor de zonde te lijden en de macht van dood en duivel te overwinnen (Fil. 2). Christus is God en mens in één en Hij is het allebei voor de volle 100%. Met minder kon het niet. Want zowel onze ziel als ons lichaam was onder de macht van de zonde en daardoor verloren. Daarom moest Christus ons lichaam én onze ziel verlossen. De wederdopers – een stroming uit de 16e eeuw – geloofden niet dat Jezus echt menselijk vlees van Zijn moeder aangenomen had. De Brèr bestrijdt dat. Op die manier denk je te klein van het verlossingswerk van Christus. In onze tijd komen we andere dwalingen tegen. Jehova-Getuigen loochenen dat Christus echt God is. Hierdoor krijgt de verlossing die Christus bewerkt, niet het volle gewicht. Niemand minder dan God zelf kon ons immers verlossen. Moderne theologen zien Jezus vooral als een goed mens. Ook dan zeg je veel te weinig over de Zaligmaker. Met recht zegt de belijdenis van Nicea: God uit God, Licht uit Licht, waarachtig God uit waarachtig God [...] die, *om ons mensen en om onze zaligheid*, is neergekomen uit de hemel en vlees geworden door de Heilige Geest uit de maagd Maria en een mens geworden is. Artikel 17 sluit af met een samenvoeging van allerlei Bijbelteksten over Jezus' menswording. Jezus is echt Immanuel: Góð met ons.

Vragen

1. Denk met elkaar (of alleen) eens na over hoe Gods zondaarsliefde in Artikel 16 naar voren komt.
2. Wat is de geestelijke dood? Betrek daarbij de tekst uit Ef. 2:5. Wat zie je van deze geestelijke dood in je eigen leven?
3. Wat is de kern van de moederbelofte of het oer-evangelie in Gen. 3:15? Wat zegt deze tekst over het werk dat Christus zou gaan doen?
4. Waarom is het noodzakelijk dat Christus niet alleen helemaal mens, maar ook helemaal God was? Lees hierbij ook Heid. Cat. zondag 5-6.
5. Ga voor jezelf eens na welke rijkdom in de naam 'Immanuel' opgesloten ligt.

Opmerkingen naar aanleiding van preek NGB 19-20

Op de vraag wie de Heere Jezus is, worden verschillende antwoorden gegeven. Interessant is hierbij te kijken naar de manier waarop Jezus de eeuwen door is afgebeeld. Nu kun je verschillen over de vraag of je Jezus eigenlijk wel mag afbeelden. In protestantse kring heerst daar terughoudendheid over. Leg je Christus door een beeld niet vast? Is Christus niet te groot om af te beelden? Hij is immers toch ook God?

Onze protestantse aarzeling om Jezus af te beelden staat in contrast met de vele beelden en afbeeldingen van Jezus die we in de geschiedenis en in andere geloofstradities tegenkomen. In de oosters-orthodoxe kerk wordt Jezus vooral afgebeeld als koning. Christus is de heerser over de wereld. In de katholieke kerk wordt Christus vooral afgebeeld als de Rechter van hemel en aarde én als 'Man van smarten'. Jezus komt – zo blijkt hieruit – altijd in een dubbel licht tot ons: Hij is God én mens.

Het verlangen om te weten hoe Jezus eruit ziet, is altijd sterk aanwezig geweest. In de lijkwade van Turijn (een grafdoek waarop een gekruisigde een afdruk van zijn lichaam en gezicht heeft achtergelaten) heeft men eeuwenlang een afdruk van Christus gezien. En sommigen doen dat nog.

We kunnen weinig zeggen over hoe Jezus eruit gezien heeft. In ieder geval is hij een Jood geweest en zal Hij de uiterlijke kenmerken van een Jood gehad hebben. En verder: hij zal indruk gemaakt hebben! Maar Hij was ook heel gewoon. 'Gestalte of glorie had Hij niet.' Mensen hebben hem bespot. Tegelijk was Hij veel machtiger dan andere mensen. Hij deed wonderen en sprak met gezag. Maar niet het uiterlijke beeld is belangrijk, bovenal is belangrijk welk denkbeeld dat wij over Jezus hebben.

'Wie ben ik eigenlijk?', deze vraag stelt Jezus aan de discipelen. Over die belangrijke vraag is de eeuwen door nagedacht, en dat gebeurt nog steeds. Er zijn diverse Joodse geleerden geïnteresseerd in de vraag wie Jezus was. Velen geven als antwoord: Jezus was een heel bijzondere rabbi. Een machtig leraar. Maar toch ook: gewoon een leraar van de wet. De opvatting dat Jezus slechts een belangrijke leraar was komen we ook tegen in de moderne theologie. Jezus is een mens die op een bijzondere manier door God geïnspireerd werd. Meer dan wij, maar niet anders dan wij. Jehova-Getuigen zien Jezus weer anders. Als een eerste schepsel van God. Hij is belangrijk, maar Hij is geen God!

Het Nieuwe Testament kent twee benaderingen om Jezus te beschrijven. De eerste drie evangeliën hebben een benadering van onderop. De menselijke kant van Jezus staat in de beschrijving voorop (hoewel de andere kant niet ontbreekt). In het Johannesevangelie gebeurt het echte precies andersom. In de eerste woorden wordt al duidelijk gemaakt dat Jezus God is. Dit verschil in benadering komt overeen met hoe mensen Jezus meestal leren kennen. Hun vertrouwen en kennis van Jezus groeit, naarmate ze meer met Hem omgaan. God openbaart hun dat (Matth. 11:25-29). Het wordt duidelijk: Hij is de Christus, de Zoon van de levende God (Matth. 16:13-20). Hij is Heere én God (belijdenis van Thomas, Joh. 20:28). Soms zie je de menselijke kant van Jezus oplichten (Hij slaapt), dan weer de goddelijke kant (Hij heerst over de zee).

Er is in de kerkgeschiedenis veel gediscussieerd over de vraag hoe deze twee kanten van Jezus zich tot elkaar verhouden. Het was een moeilijke discussie, want Jezus is uniek. Was Hij een soort mix van God en mens? Hoe verhouden deze naturen zich tot elkaar? Is er onderscheid tussen God en Jezus? Jezus zegt immers dat Hij de dag van Zijn wederkomst niet kent, en God wel (Matth. 24:36). Deze vragen speelden ook met betrekking tot hemelvaart. Is

Jezus lichaam nu alomtegenwoordig geworden? Hoe was het met Jezus' sterven: hoe waren toen God en mens verbonden? Wat betreft Jezus begrafenis zegt Guido de Brès: '... maar intussen bleef de Goddelijke natuur altijd verenigd met de menselijke, ook zelfs toen Hij in het graf lag; en de Godheid hield niet op in Hem te zijn, gelijk zij in Hem was toen Hij een klein kind was, hoewel zij zich voor een kleinen tijd zo niet openbaarde.'

Dit kunnen wij niet begrijpen. Maar het is wel belangrijk. Want als God én mens bracht Hij de verlossing. Als God kon Hij de duivel overwinnen, de vloek dragen en de dood te niet doen. Als mens daalt Hij tot ons af. Hij deelt onze zonden en Hij doet er wat aan! Jezus komt heel dichtbij. Hij loopt rond op aarde, spreekt mensen aan en ontfermt zich over hen

In het kruis van de Heere Jezus blijkt het meest wie Hij is. Hij is Middelaar. Hij verbindt ons met de Vader. In Zijn kruis wordt Gods oordeel over de zonde (Zijn rechtvaardigheid) zichtbaar, maar ook Gods barmhartigheid. De schuld van de wereld komt op Jezus neer. Zijn dood betekent dat de straf weg is. Zijn opstanding betekent verlossing uit de macht van de dood. Jezus doet dit alles ten behoeve van mensen en in plaats van mensen.

Wie is Jezus voor ons? Hooglied 5:16 zegt: 'Alles aan Hem is geheel en al begeerlijk. Zo is mijn Liefste, ja, zo is mijn Vriend, dochters van Jeruzalem!'

En Isaïc da Costa (1798-1860) belijdt:

Mijn Redder, mijn Goël, mijn Zondenvernieler,
mijn Meester, mijn Heiland, mijn Heer en mijn God!
mijn Onheilverwinner, mijn Levensbezieler!
Gezegend, geheiligd, beslist is mijn lot!

Vragen

1. Mogen wij Jezus afbeelden?
2. Welk beeld hebt u van Jezus? In hoeverre vraag dat bijstelling?
3. Het beeld dat wij over Jezus hebben hangt samen met het beeld dat wij over God hebben. Denk daarover eens na.
4. God is heilig en rechtvaardig – én barmhartig en goedgunstig. Hoe komen deze twee kanten van God juist in Christus naar voren?
5. Wie is Jezus voor u?

Opmerkingen naar aanleiding van preek NGB 20-21

Schriftlezing: Hebreeën 7

De vorige keer dat we over de Nederlandse Geloofsbelijdenis spraken (29 mei) behandelden we voornamelijk artikel 19 (en een klein beetje artikel 20). Artikel 19 ging over wie de Heere Jezus is. Hij is God en mens ineen. Hij is helemaal God en helemaal mens. Hij is niet een soort half-wezen (een vergoddelijkte mens of een vermenselijke God), maar God en mens in één persoon. Dit is een mysterie dat we niet kunnen bevatten, maar gelovig moeten en mogen aanvaarden. Zo tekent de Heilige Schrift ons Christus. Zó is Hij de Zalmaker en Verlosser. Artikel 20 en 21 werken dat breder uit omdat ze ingaan op het werk van de Zalmaker. Voor het werk dat Christus doet is Hij gezalfd: aangesteld en bekwaamgemaakt. Dit werk valt uiteen in drie aspecten. Christus is koning, profeet en priester. Op het priesterlijke werk legt Guido de Brès de nadruk. Het verlossende werk van de Heere Jezus vindt voornamelijk plaats rond kruis en opstanding. Daar ligt de kern van Christus' optreden.

In dit verlossende werk komt Gods zondaarsliefde tot uiting. Omdat God barmhartig is zocht Hij Adam weer op. Zo zoekt God nog wat verloren is. Hij wil zondaren behouden. Guido de Brès legt echter niet alleen de nadruk op Gods barmhartigheid, maar ook op Zijn rechtvaardigheid. In Christus' werk worden zowel Gods barmhartigheid als Zijn rechtvaardigheid verheerlijkt. Verlossing en verzoening zijn diep ingrijpend. In de wereld – en soms ook in de kerk – wordt er soms heel oppervlakkig over zonde gesproken. Als je iets fout doet, hoef je alleen maar sorry te zeggen. Als je iets verkeerd doet, moet je gewoon om vergeving vragen. Dan is alles oké. Wie echter niet meer zegt, zegt te weinig. Zonde maakt iets kapot. Wil het daarom goed komen, dan moet er van de kant van de zondaar berouw en schuldbewustheid zijn. Daarnaast moet het geleden kwaad zoveel mogelijk worden goedgeemaakt. Als je iets kapot maakt, moet je dat ook weer repareren of vervangen. Relaties die stuk zijn, moeten geheeld worden. Kwade machten die ons in hun greep gekregen hebben, moeten worden verslagen. Er is bevrijding nodig!

De Bijbel legt veel nadruk op de ernst van de zonde. Zij gebruikt daarom allerlei beelden om Jezus' kruisdood te duiden. Jezus' dood betekent de overwinning op de duivel. Christus' verlossing was een intense strijd met machten die het sinds de zondeval in deze wereld voor het zeggen hebben gekregen (Hebr. 2:14). Maar Jezus' handelen was ook op God gericht. Er was verzoening nodig. Er moest bloed vloeien!

In de formulering luistert het hier heel nauw. Het is niet zo dat God van gedachten jegens ons moet veranderen. God is al genadig. Maar er ligt tussen God en ons iets in, namelijk de zonde. Die moet worden weggedragen! Omdat God genadig is, maar tegelijk de zonde niet tolereert, brengt Hij zelf het grootste offer dat er is: Hij geeft Zijn Zoon (Joh. 3:16). De verzoening is ten diepste een geheim. De kern ervan is de liefde van God. Verzoening komt tot stand doordat er genoegdoening plaatsvindt aan Gods geschonden recht. *Verzoening door voldoening*, noemen we dat.

Bij het spreken over verzoening moeten we ons realiseren dat onze Nederlandse taal slechts één woord voor verzoening heeft, terwijl er duidelijk twee aspecten te

onderscheiden zijn. De Bijbelse talen en veel moderne talen hebben hiervoor wel onderscheiden woorden. Verzoening betekent in gewoon Nederlands allereerst: het eens worden, een ruzie bijleggen, weer vrienden worden. Maar in de Bijbel betekent verzoening ook dat er een offer gebracht wordt. Er wordt iets uit de weggeruimd. Er vindt verzoening (uitwissing en overdracht van schuld) plaats.

Deze twee aspecten moeten we duidelijk onderscheiden. Iemand zei eens: verzoening is elkaar een zoen geven (teken van vrede). Dit is mooi gezegd, maar Bijbels gezien zeg je dan te weinig. Verzoening is ook dat er een offer gebracht wordt, namelijk het *zoenoffer* van Christus. In het Engels spreken we van reconciliation (weer goed maken) en atonement: een offer brengen. In het Nederlands vertalen we deze beide woorden met 'verzoenen'. Over weer goed maken spreekt Paulus in Rom. 5:10; 2 Cor. 5:18-20. Over het offer dat erbij hoor spreekt o.a. 1 Joh. 2:1-2.

Guido de Brès gaat op Jezus' priesterlijke verzoeningswerk diep in. In aansluiting met de Hebreeënbrieff ziet Hij Christus vooral als hogepriester. Jezus is geen gewone hogepriester. Hij was immers niet afkomstig uit de stam van Levi, maar van Juda. Christus is priester *naar de orde van Melchizedek*. Deze bijzondere figuur uit het Oude Testament (Genesis 14) was priester en koning ineen. Hebreeën 7 werkt diverse aspecten hiervan nader uit (zie ook Psalm 110). Daarbij legt de schrijver de nadruk op het onderscheid tussen Levitische priesters en Christus die priester was naar de orde van Melchizedek. 1) Christus offerde alleen voor anderen, en niet voor Zichzelf (Levieten offerden ook voor zichzelf). 2) Christus offerde maar één keer; dat was afdoende. De Levitische priesters moesten daarentegen elke dag offeren. 3) De Levieten offerden dieren, Christus offer zichzelf. En daar bovenuit: 4) Christus leeft altijd om als priester voor Zijn volk te bidden. Hij is priester in der eeuwigheid. (Hebr. 7:25-28).

In Christus is Gods genade en verlossing helemaal te vinden. In Hem ook alleen. Heel mooi schrijft Guido de Brès: 'Wij vinden allerlei vertroosting in Zijn wonden, en hebben niet van node enig ander middel te zoeken of uit te denken om ons met God te verzoenen, dan alleen deze enige offerande, eenmaal geschied, door welke de gelovigen in eeuwigheid volmaakt worden.' Gezang 50 uit de Oude Hervormde Bundel zegt heel mooi: *Jezus, Uw verzoenend sterven blijft het rustpunt van mijn hart.*

Vragen

1. Welke twee aspecten zitten er in het woordje 'verzoenen'. Waarom is verzoening veel meer dan 'elkaar weer een zoen geven'.
2. Denk (spreek) er eens over door wat 'verzoening door voldoening' betekent. Waarom is het zo belangrijk hieraan vast te houden?
3. Lees Genesis 14:18-20. Wat weten we van Melchizedek? Waarin is Christus als hogepriester veel meer dan de Levitische priesters?
4. Wat is voor u de troost van Christus' verzoeningswerk? Waarom is geloof daarin zo belangrijk?
5. Zoek Gezang 50 (gezongen op de wijs van Psalm 42) eens op en denk eens na over de betekenis van de woorden.

Opmerkingen naar aanleiding van preek NGB 22-23

Schriftlezing: Romeinen 3: 9-31

De vorige keer dat we spraken over de Nederlandse Geloofsbelijdenis (10 juli jl.), behandelden we de tweede helft van artikel 20 en artikel 21. Het ging toen over het diepe onderwerp van de verzoening. Christus is de Middelaar. Hij verzoent zondige mensen met God. Hierbij kwam de woorden 'voldoening' en 'genoegdoening' ter sprake. Christus brengt het offer van Zijn leven. Hij is de unieke hogepriester, die niet een beest offert, maar Zichzelf. Dit offer is voor altijd genoeg. Door dit offer is de zonde betaald. Het initiatief van de verzoening ging van de Vader uit. Hij had de wereld lief. Maar om de blokkade van de zonde weg te halen, moest er wel bloed vloeien: het bloed van de Zoon van God. Dit geheimenis zullen we wellicht nooit helemaal kunnen doorgronden, maar het is wel van het grootste belang. Aan Jezus' offer hangt ons eeuwig behoud! Hij is immers de Zaligmaker. In de verzoening komt heel duidelijk naar voren dat God de zonde haat en zondaren liefheeft. God laat zien dat Hij genadig is én rechtvaardig.

Artikel 22 bouwt daarop voort en trekt de lijn naar het persoonlijk leven. Nu komt de toe-eigening ter sprake. Wat Christus verworven heeft op Golgotha, moet immers ook een plaats krijgen in ons eigen leven. Het moet ons *eigendom* worden. Het is niet genoeg dat we weten dat er een Zaligmaker is, we moeten deze Zaligmaker ook persoonlijk kennen. Wat Christus gedaan heeft, staat zo vast als een huis. Het is *objectief* waar. Maar het gaat tegelijk om onze persoonlijke (*subjectieve*) verhouding daartoe. Wie is de Heere Jezus voor ons persoonlijk? De verbinding tussen Christus en ons wordt gelegd door de Heilige Geest.

Heel treffend stelt Guido de Brès: *'Wij geloven dat, om ware kennis dezer grote verborgenheid te bekomen, de Heilige Geest in onze harten ontsteekt een oprecht geloof, hetwelk Jezus Christus met al Zijn verdiensten omhelst, Hem eigen maakt, en niets anders meer buiten Hem zoekt.'* De Geest geeft ons kennis aan het werk van Christus. Dat dit meer dan verstandelijke kennis is – hoewel het dat ook is – blijkt uit de beschrijving die Guido de Brès van het geloof geeft. Het geloof dat Gods Geest in ons opwerkt en wakker roept is heel persoonlijk. Het is een geloof dat – zoals gezegd – Jezus Christus en al Zijn verdiensten *omhelst*, Hem *eigen maakt* en niets anders meer buiten Hem *zoekt*. Sta eens even bij deze woorden stil. Hierin zit iets heel persoonlijks en bevindelijks. De gelovige grijpt Jezus aan, omdat alleen in Hem Zijn behoud ligt. In de aanvechting van het geloof leren we Hem steeds meer kennen en onszelf aan Hem toevertrouwen. Alleen Hij blijft over als de enige hoop in leven en sterven. We krijgen Hem ook lief! Vroeger zei men – en dat is terecht – we leren steeds meer zien van Christus' noodzakelijkheid, dierbaarheid (kostbaarheid) en bereidwilligheid om zondaren zalig te maken. We komen aan Christus' voeten terecht en grijpen Hem op Zijn Woord aan. We zoeken het heil in Hem alleen. Dat dit veel meer is dan een *redeneergeloof*, is duidelijk. In deze geloofstoe-eigening doet het hart voluit mee. Het veronderstelt ook dat we onze eigen armoede en ellende zien en belijden. Dit is het aannemen van Christus, waardoor ik de Zijne wordt en Hij de mijne. In de prediking wordt Christus aangeboden en aangeprezen. In het daadwerkelijke geloof wordt Hij omhelsd en gekend. Dit geloof kan sterker of zwakker zijn. Naarmate we verder op de weg met de Heere komen, zal het sterker worden. Maar of het nu zwak of sterk is, het waarachtige geloof komt altijd voor Gods ogen en aan Christus' voeten terecht. Het verbindt ons door de Geest aan de Vader en de Zoon.

Wie het eigendom van Christus wordt, krijgt ook deel aan wat Hij verdiende. Door Zijn lijden en sterven heeft de Heere Jezus de straf op de zonde gedragen en de schuld getorst. Hij heeft

ook volkomen geleefd zoals God wilde. Deze gerechtigheid van Christus wordt nu de onze, als wij door het geloof met Hem verbonden zijn. Luther sprak van een 'vrolijke ruil'. 'Hij mijn zonden en ik Zijn gerechtigheid'.

We noemen dit de *rechtvaardiging*. Er kan soms op een heel afstandelijke manier over de rechtvaardiging gesproken worden. Net alsof het om een banktransactie zou gaan. Het saldo van Christus' verdiensten wordt op onze rekening bijgeschreven en nu is het goed. Het geloof wordt daarbij slechts: het aanvaarden van deze transactie. De geloofsbelijdenis spreekt echter veel warmer. Het gaat om de levende verbondenheid met de Heere Jezus en de kennis van Hem met ons hart. Guido de Brès benadrukt dat Christus een volkomen Zaligmaker is. Alleen wie Hem heeft, is rechtvaardig voor God. De gelovige heeft in Christus ook volkomen genoeg. Er hoeft en kan geen verdienste van ons meer bij.

Aan het slot van artikel 22 benadrukt Guido de Brès dat niet het geloven ons rechtvaardig maakt, maar dat het geloof zich op Gods genade in Christus richt en dat we in Hem rechtvaardig zijn. Het geloof is niet meer – maar ook niet minder – dan de lege hand die Hem aangrijpt. Het geloof is een *instrument* 'dat ons met Hem in de gemeenschap van al Zijn goederen houdt; dewelke, de onze geworden zijnde, ons meer dan genoegzaam zijn tot onze vrijspreking van onze zonden.'

Artikel 23 werkt dit alles nog wat nader uit en benadrukt de persoonlijke kant van het geloof, *'steunende en rustende op de gehoorzaamheid van de gekruisigde Christus alleen, dewelke onze is wanneer wij in Hem geloven. Die is genoegzaam om al onze ongerechtigheden te bedekken, en ons vrijmoedigheid te geven, het geweten vrijmakende van vrees, verbaasdheid en verschrikking, om tot God te gaan.'*

Vragen

1. Artikel 22 benadrukt dat de gave van Gods verzoening ook toegeëigend moet worden. Vroeger was de toe-eigening een groot struikelblok. Hoe is dat tegenwoordig? Krijgt het nog voldoende aandacht?
2. Geloof is bevindelijk geloof, omdat het op de weg naar en met Christus ervaringen (bevindingen) opdoet. Spreek daar eens over door.
3. Waarin bestaat de toe-eigening van het geloof? Waardoor geschiedt deze? Betrek hierbij ook Johannes 1:12.
4. Het geloof is niet meer dan een lege hand of een instrument. Wat bedoelen we hiermee. Hoe kunnen we teveel of juist te weinig aandacht aan het geloof schenken?
5. Guido de Brès stelt: het gaat om Christus alleen en Christus volkomen. Door haar nadruk op de goede werken gaf de Rooms-Katholieke Kerk te weinig aandacht aan Christus. Hoe kan dit ook bij ons gebeuren?

Opmerkingen naar aanleiding van preek NGB 24

Schriftlezing: Romeinen 12

Inhoud van de preek

Rechtvaardiging en heiliging zijn beide het gevolg van het geloof. We kunnen spreken van de *dubbele genade* van God (Calvijn). Als God een mens aanraakt, bewerkt Hij altijd twee dingen: Hij geeft zo iemand vergeving van zonden én Hij vernieuwt het leven. Hij neemt de vervloeking van de zonde weg én Hij breekt de kracht van de zonde. Deze tweevoudige genade is nooit te scheiden. Aan alleen vergeving hebben we niet genoeg, maar aan vernieuwing alleen ook niet. We hebben ze allebei nodig. Beide zijn geschenken van Christus die Hij door Zijn Geest aan zondaren uitdeelt en toepast. Hij geeft ze beide een plaats in hun leven.

De vorige keer ging het over de rechtvaardigmaking. De vraag kwam toen aan de orde hoe wij rechtvaardig zijn voor God. Hoe zijn we zó dat God niets op ons heeft aan te merken en we staande blijven in Zijn oordeel. Vanwege onze zonde zullen wij in Gods gericht niet staande blijven. Dat is de ernst van onze zonde. Maar God heeft de Heere Jezus gezonden. Als we door het geloof met Hem verbonden zijn, neemt Hij onze zonden weg en geeft Hij Zijn verdienste ervoor in de plaats. Hij *rekent ons toe* de gerechtigheid van de Heere Jezus. God *verklaart* ons om Christus' wil rechtvaardig. God ziet ons dan door de bril van de Heere Jezus, en zo worden onze zonden weg gefilterd. We worden *gerechtvaardigd* voor God. God ziet ons aan als rechtvaardig, zonder zonde. Het geloof is hierbij de lege hand. Wie in geloof – onder erkenning van eigen schuld en verlorenheid – Zijn handen op de belofte legt, ontvangt vergeving. Wie op Christus vertrouwt, heeft vergeving en hoeft niet meer bang te zijn voor het oordeel (al wordt het geloof wel aangevochten, zolang wij op aarde zijn).

De Geest doet echter meer. Hij vergeeft niet alleen, maar Hij vernieuwt zondaren ook. Het geloof is een geschenk van God dat niet alleen vergeving geeft, maar ook vernieuwing. Net als de vergeving, is ook deze vernieuwing een gave van Christus die Hij door Zijn Geest in ons uitwerkt. In de Bijbel wordt deze vernieuwing ook wel *wedergeboorte* genoemd en het *sterven van de oude mens en de opstanding van de nieuwe*. God vergeeft de zonde niet opdat wij in de zonden zouden blijven leven, maar opdat wij de zonde zouden haten en ervoor wegvluchten. Hij verlost ons opdat we Hem zouden gehoorzamen en dienen.

Net als de vergeving is de vernieuwing een gave van Christus. Het verbindt ons ook nauw aan Hem. Hij is de wijnstok en de gelovigen zijn de ranken. Alleen door te blijven in de wijnstok, brengt de gelovige vrucht voort (Joh. 15:1-8). Een christen heeft de opdracht om vruchten voort te brengen die beantwoorden aan de bekering. Maar deze vruchten komen er pas in nauwe verbondenheid met de Heere.

De vernieuwing van ons hart en leven is heel belangrijk, omdat wij zondige mensen zijn. Door onze zonden hebben wij het nauwe contact met God verloren. De mens leeft zijn eigen leven en bekommert zich daarbij niet teveel om de Heere en Zijn geboden. Vernieuwing geschiedt als God ons leven aanraakt, ons bekeert en wederom geboren doet worden. Dit kan bij de één schokkender of abrupter gaan dan bij de andere, maar het is wel zaak dat ons hart op God gericht wordt, zodat we de Heere gaan liefhebben en dienen. Er moet een knop om in ons leven. We moeten van dood levend worden. De Geest wint ons voor Gods liefde en dienst in. De NGB duidt deze vernieuwing van ons hart aan als *heiliging*.

Het woord heilig komt in de Bijbel vaak voor. Heilig wordt gebruikt voor alles wat bij God hoort. God zelf is heilig. Daarom is alles wat bij God hoort ook heilig, zoals Zijn woonplaats op

aarde (de tempel), de attributen die in Zijn dienst gebruikt worden (potten, pannen, offers) en de mensen die Hem dienen (priesters). Heiligen is: bestemmen voor de dienst van God. Omdat God de Heilige is, roept Hij het volk tot heiligheid. Zij moeten heilig zijn, zoals Hij heilig is. Deze heiliging houdt in, dat ze Hem dienen en gehoorzamen, bijvoorbeeld door naar Zijn geboden te luisteren en zich ver te houden van de afgoden. Ze moeten leven in de reine sfeer van God. Petrus past de oudtestamentische oproep tot heiligheid toe op de christelijke gemeente, als hij zegt: “Maar zoals Hij Die u geroepen heeft, heilig is, word zo ook zelf heilig in heel uw levenswandel, want er staat geschreven: Wees heilig, want Ik ben heilig” (1 Petrus 1:15–16). Zonder deze heiligheid kunnen we niet. ‘Jaag de vrede na met allen, en de heiliging, zonder welke niemand de Heere zal zien’ (Hebr. 12:14).

Als God ons tot heiligheid roept, betekent dit dat we beseffen dat we altijd voor Zijn aangezicht leven. Hij kijkt over onze schouder mee. Als we zien hoe genadig God is, willen we Hem ook eren en gehoorzamen. Dit roept tot radicale keuzes.

Geloof verbindt ons met de Heere Jezus. Hij geeft vergeving van zonden, maar Hij roept ook op tot gehoorzaamheid. Het geloof werkt door de liefde (Gal. 5:6). Als het geloof geen vruchten toont is het leeg en zelfs dood.

Goede werken maken geen bekeerde mensen, maar bekeerde mensen doen wel goede werken. Zonder geloof kunnen we geen goede werken doen. Dan gehoorzamen we God alleen maar omdat we bang voor Hem zijn.

Hoewel een christen goede werken doet, kan hij de hemel er niet mee verdienen. Want de besmetting van één enkele zonde zou zijn goed werk al bederven. God beloont de goede werken wel, maar dat is pure genade. Voor ons behoud moeten we rusten op Christus en niet op onze werken.

Een christen leeft van vergeving en vernieuwing. De vernieuwing is altijd onvolmaakt. Een christen blijft strijden tegen de zonde en lijdt daarbij vaak nederlagen. Maar de overwinning is aan Christus. En wie bij Christus hoort zal ook eens overwinnen.

Lopen wij – hoe aarzelend ook – als christen op de twee benen van vergeving en vernieuwing?

Vragen

1. Leg eens uit waarom vergeving en vernieuwing zo onafscheidelijk zijn en dat we geen van beide kunnen missen.
2. Wat is de kern van Gods rechtvaardigmaking?
3. Wat is de kern van Gods vernieuwing?
4. Wat is wedergeboorte? Hoe geschiedt de wedergeboorte? Herkent u/ herken jij daar iets van in je eigen leven. Lees over de wedergeboorte ook eens Dordtse Leerregels III/IV artikel 12.
5. Ga eens na welke rol heiligheid speelt in de Bijbel. Waarom is heiliging zo belangrijk? Waarin bestaat de heiliging van ons hart en leven concreet?

Opmerkingen naar aanleiding van preek over Nederlandse Geloofsbelijdenis artikel 25

Eén Bijbel twee testamenten

Onze Bijbel bestaat uit twee delen: het Oude en het Nieuwe Testament. Tussen beide testamenten is er een grote eenheid, maar er zijn ook grote verschillen. De eeuwen door hebben mensen moeite gehad met het Oude Testament. Juist in onze tijd klinkt de kritiek op het Oude Testament scherp en heftig. De bekroonde Vlaamse schrijver Dimitri Verhulst schreef zijn 'Bloedboek' als een artistieke weergave van de eerste vijf boeken van de Bijbel. De boeken zijn mooi als literatuur, aldus Verhulst, maar soms weerzinwekkend van inhoud. Eigenlijk is het onbegrijpelijk dat er een ongecensureerde Bijbel bestaat. Zo scherp als Verhulst het zegt, horen we het niet vaak. Maar het feit dat zijn boek grif verkocht wordt, spreekt 'boekdelen'. Ook christenen hebben soms moeite het Oude Testament op zijn waarde te schatten. Moeten we de wet nog wel lezen? Is er een lijn tussen besnijdenis en kinderdoop? Is het Oude Testament niet te aards en te ongeestelijk van toon? Zover als Marcion die grote delen van de Bijbel liet vervallen, gaan de meesten niet, maar aarzelingen bij (delen van) het Oude Testament zijn er wel. De aarzelingen betreffen niet het minst de vraag naar de betekenis en bedoeling van de ceremoniële wetten. Onder ceremoniële wetten verstaan we de oudtestamentische wetten over de eredienst en alles wat daarmee samenhangt, zoals de offers, het tempelpersoneel, de inrichting van de tabernakel of tempel, de beloften en geloften (Nazireeërschap), de feestkalender enzovoort.

Jezus als vervulling van het Oude Testament

Het belang van het Oude Testament voor de Bijbel als geheel is groot. Het Oude Testament is bijna drie keer zo groot als het Nieuwe. De Heere Jezus is ons voorgedaan in de liefde tot het Oude Testament (de enige Bijbel die Hij had; want het Nieuwe was er uiteraard nog niet). Hij heeft er Zijn weg uit verstaan. Als Mattheüs het leven van Jezus beschrijft, zegt hij vaak: dit is gebeurd opdat vervuld zou worden wat geschreven is in de Schriften. Jezus' weg is voorzeggd in het Oude Testament. Het Oude Testament is de basis waarop Hij staat. Deze overeenstemming met het Woord geeft aan Zijn optreden een basis en autoriteit. Het gaat in de hele Bijbel om één en dezelfde God, en een en dezelfde verlossing en trouw van God, voor Israël en de volkeren. Er loopt een rode draad door heel de Bijbel. Je kunt het Nieuwe Testament niet van het Oude Testament lossnijden. Net zomin als je een ongeboren kind in de baarmoeder kan lossnijden van de navelstreng en net zomin als je een fundament onder een huis weg kunt halen.

Dit betekent niet dat er geen lastige vragen blijven. De vragen naar geweld en de toorn van God die in de Bijbel tot uiting komt, blijven aangrijpend. We moeten echter wel beseffen, dat zonde en oordeel altijd met elkaar samenhangen. God straft nooit zomaar. De ondergang van Sodom – met het aangrijpende pleidooi van Abraham – laat dat duidelijk zien. God is genadig én rechtvaardig. Juist ook in het Nieuwe Testament blijkt dat. In het bijzonder in de persoon van de Heere Jezus. Hoe serieus God de zonde neemt en de menselijke reactie van ongeloof en opstand, zien we in het laatste oordeel. We moeten ook beseffen dat God Zich gaandeweg duidelijker openbaart. Er is geschiedenis in Zijn openbaring. De Bijbel draagt vaak het stempel van de tijd en cultuur waarin zij ontstaan is.

Sommige dingen worden aanvankelijk nog geaccepteerd, terwijl God later duidelijk maakt dat dit toch niet Zijn bedoeling was. Denk aan de polygamie. Juist Christus openbaart ons wie God is.

Anders en toch hetzelfde

Het Nieuwe Testament is anders dan het Oude. Christus maakt alles anders. Hij die het Oude Testament aan ons geeft, zet het door Zijn werk tegelijk in een ander perspectief.

Door Zijn lijden en sterven verandert de wet van karakter, niet zozeer de Tien Geboden, maar wel de ceremoniële wet. In de vroegchristelijke gemeente riep dit veel spanning op. In de Kolossenzen brief schrijft Paulus daarom: 'Laat dus niemand u veroordelen inzake eten of drinken, of op het punt van een feestdag, een nieuwe maan of de sabbatten. Deze zaken zijn een schaduw van de toekomstige dingen, maar het lichaam is van Christus.' (Kol 2:16–17).

Christus' offer werpt reeds zijn schaduw vooruit. Hij is de eigenlijke inhoud van de oudtestamentische eredienst. In Hem krijgen de offers en de feesten hun vervulling. In het Nieuwe Testament wordt pas hun eigenlijke bedoeling duidelijk. De oudtestamentische gelovigen keken vooruit. En als wij over de offers en feesten lezen, kijken we terug.

De wet wordt niet *afgeschafft* en als waardeloos terzijde geschoven, maar wel *vervuld*.

Bij vervulling kun je denken aan een bloembol die is uitgekomen. De wetten hebben daarnaast voor ons nog een praktisch nut. Je kunt eruit leren hoe God geëerd moet worden. We hoeven niet meer te offeren, maar dat betekent niet dat we slordig met God mogen omgaan. Als in het Oude Testament mensen tot God naderden, was dat in eerbied en ontzag. Tegelijk naderde men met vrijmoedigheid omdat God hen ertoe uitnodigde. Zo wil de Heere dat wij dat ook doen.

De beroemde prediker Charles Haddon Spurgeon zei: er loopt vanuit elke tekst in de Bijbel (en in het bijzonder in het Oude Testament) een lijn naar Christus. Net zoals er vanuit elk Engels gehucht op het platteland een weg naar Londen loopt. Soms is die weg kronkelig. Maar als je de goede weg gaat, kom je er toch.

Om over door te denken

1. Herkent u de aarzelingen bij het lezen van het Oude Testament? Hoe gaat u daarmee om?
2. Mensen in het Oude Testament konden in de offers iets van het geheim van Gods verzoening zien. Wat zagen ze dan?
3. Mensen in het Nieuwe Testament zagen terugkijkend in de offers een prediking van Christus. Wat zie je als je vanuit Christus naar de offers en alle andere instellingen van het Oude Testament kijkt?
4. Welke praktische betekenis zit er in allerlei oudtestamentische wetten wat betreft het omgaan met God en de naaste, in en buiten het huwelijk? Maak het zo concreet mogelijk.
5. Ch.H. Spurgeon zei: er loopt vanuit elke tekst in de Bijbel (en in het bijzonder in het Oude Testament) een lijn naar Christus. Wat betekent dat voor uw omgaan met de Bijbel en in het bijzonder van het Oude Testament?

Opmerkingen naar aanleiding van preek NGB 26

Schriftlezing: Hebreëën 4:12-5:10

Inhoud van de preek

Soms gaan deuren open van monumenten die lange tijd niet toegankelijk waren. Het is leuk om eens een kijkje te nemen in wat vroeger niet te zien was. We hebben wellicht allemaal wel zo'n ervaring, waarbij gesloten deuren voor ons opengingen. Oneindig veel rijker is de ervaring als de deur naar het paradijs en naar de hemel weer opengaan en we in de nabijheid van de heilige God mogen komen.

In Genesis 3 lezen we dat het paradijs na de val van Adam en Eva voor ons gesloten werd. We kunnen niet zomaar met onze zonden in de nabijheid van de heilige God komen. Om in het Nieuwe Jeruzalem te komen moeten onze zonden worden afgewassen. We hebben van nature geen recht op een plaats in Gods nabijheid. Zo'n plaats moet ons geschonken worden. Een Ander moet de deur voor ons openmaken. Een Ander moet ons een toegangsbewijs schenken. Niemand anders dan de Heere Jezus kan ons weer bij God brengen. Hij is onze Voorspraak en onze Middelaar. Zonder Gods genade zou de deur voor ons dicht zijn.

In het Oude Testament werden zowel Gods heiligheid als Gods genade benadrukt. In de tempel wilde God heel dicht bij mensen zijn, maar niemand mocht in de eigenlijke tempel komen dan alleen de priesters. Om bij God te komen had je een offer nodig.

Artikel 26 toont ons wat Kerst is. In het kerstfeest komt God naar ons toe. Hij wordt mens. Gods Zoon neemt de menselijke natuur aan om zondaren op te zoeken en te verlossen.

Voor de Heere Jezus hoef je niet te schrikken. Hij zocht zondaren op en ontfermde Zich over hen. Daarvan zijn talloze voorbeelden in de Bijbel te vinden. Alle evangeliën preken ons de liefde van de Heere Jezus en Zijn zorg voor het verlorene en gehavende. We hoeven niet aan Zijn liefde en goede bedoelingen te twifelen.

Guido de Brès breekt met de rooms-katholieke traditie die allerlei andere personen bedacht om tussen ons en God te bemiddelen. Onder hen nam Maria een heel belangrijke plaats in. Ook de heilige hadden hierbij een voorname plek. Christus werd vooral als de verhevene geschilderd; en daarom achtte men allerlei tussenfiguren nodig om tussen Hem en ons te bemiddelen. Vanuit de Schrift wijst De Brès deze tussenpersonen af. Er is niemand die ons liever heeft dan Christus, zegt hij. Daarom moeten wij tot Hem de toevlucht nemen.

Wij zijn het niet waardig dat God ons in genade aanziet, maar laten we daarom juist onze waardigheid zoeken in Hem. Hij nodigt ons tot Zich en Hij alleen kan ons de toegang tot de Vader geven. Hij wil onze Voorspreker zijn en naar Hem – Zijn lieve Zoon – zal de Vader altijd horen. (1 Johannes 2:1-2). Christus is ook machtig en zeer verheven; niets kan ons daarom van Zijn liefde scheiden. (Romeinen 8:34–39).

De vraag of we het waardig zijn, kan ook rond het avondmaal heel erg spelen. Zijn we het wel waard dat God naar ons omziet? In onszelf zijn we het niet waard. Dat moeten we met ons hart belijden. Maar de waardigheid ligt niet in ons, maar in de uitnodiging van de Heere Jezus. Hij is de Verlosser. Hij is het waard dat God naar Hem hoort. Zijn kinderen mogen bij Hem als Middelaar schuilen. Hij draagt de sleutel van de hel en de dood (Openbaring 1:17-18) en opent de deur naar de hemel (Openbaring 3:7).

Christus doet echter meer dan alleen de deur naar de hemel en het paradijs openen. Als hogepriester voelt Hij mee met wat Zijn kinderen meemaken. Hij is zelf ook mens geweest. Hij staat dicht bij ons. Daarom mogen we ook tot Hem naderen om op het juiste tijdstip geholpen te worden. *‘Nu wij dan een grote Hogepriester hebben, Die de hemelen is doorgedaan, namelijk Jezus, de Zoon van God, laten wij aan deze belijdenis vasthouden. Want wij hebben geen Hogepriester Die geen medelijden kan hebben met onze zwakheden, maar Een Die in alles op dezelfde wijze als wij is verzocht, maar zonder zonde. Laten wij dan met vrijmoedigheid naderen tot de troon van de genade, opdat wij barmhartigheid verkrijgen en genade vinden om geholpen te worden op het juiste tijdstip.’* (Hebreeënen 4:14–16)

*‘Hij weet, wat van Zijn maaksel zij te wachten,
Hoe zwak van moed, hoe klein wij zijn van krachten,
En dat wij stof, van jongs af, zijn geweest.’*

Vragen

1. Het paradijs en de hemel zijn vanuit onszelf ontoegankelijk terrein. Bent u het daarmee eens?
2. Jezus opent de gesloten deuren. Wat heeft Hij daarvoor gedaan?
3. ‘Niemand heeft ons liever dan Christus’, aldus Guido de Brès. Wat betekent deze uitspraak voor u persoonlijk en waartoe roept ze op?
4. ‘Onze waardigheid ligt niet in onszelf, maar in Christus’, aldus De Brès. Wat betekent dat voor de voorbereiding op het Heilig Avondmaal?
5. Lees Hebreeënen 4:14-16 nog eens en spreek (voor u zelf of tegenover anderen) eens uit wat u in het bijzonder in deze tekst aanspreekt.

Opmerkingen naar aanleiding van preek over NGB artikel 27

Artikel 27 is het eerste van een vijftal artikelen die over de kerk gaan. Vijf artikelen lang gaat Guido de Brès uitvoerig in op aspecten van de kerk. Wat is eigenlijk een kerk? Het woord kerk wordt in onze taal op verschillende manieren gebruikt. Het verwijst naar het *gebouw* en de *eredienst* die in zo'n gebouw gehouden wordt, maar het kan ook *kerkgenootschap* beteken. De kerk is naar haar wezen christelijk. Ons woord *kerk* is ontleend aan het Griekse Woord: kuriakè. Kuriakè betekent: wat van de kurios is. Kurios betekent Heer(e) en verwijst naar de Heere Jezus. De kerk is van Hem. Niet van mensen. Het is de kerk van Christus! Hij heeft haar gekocht met Zijn bloed en vernieuwt haar met Zijn Geest.

Het begrip kerk komt in het Nieuwe Testament niet voor. We lezen daar wel over de *gemeente*. De wortels van dat woord liggen in het Oude Testament. De gemeente was daar het hele Israël dat samenvergaderde rond de tabernakel en daar naar de woorden van God luisterde. Samen luisteren, samen bidden, samen God dienen en loven, samen op God en anderen gericht zijn, – dat is de kern van het gemeente-zijn. De Kerk is Gods 'project'. Wij mogen daaraan meewerken, maar Hij is de grote architect en aannemer van het gebouw dat 'naar Gods bestek in eeuwigheid zal rijzen'.

Dat blijkt ook uit de andere namen die in de Bijbel voor 'kerk' gebruikt worden. Je hebt er verschillende in het Nieuwe Testament. De kerk is het *lichaam* met Christus als hoofd: 1 Kor. 12. Ef. 1, Kol. 1:18. Een andere benaming van de gemeente is *schaapskooi* en *kudde* (Joh. 10). Je kunt ook spreken over de kerk als *bruid van Christus* (2 Kor 11. Ef. 5:32). Het is een *tempel* van levende stenen (Ef. 2), de plaats waarin God woont (1 Kor. 3:17). De kerk is Gods *wijngaard* (Jesaja 6, Joh. 15). De kerk is Gods *bouwwerk*, Gods *akker* (1 Kor. 3:9).

De Nederlandse geloofsbelijdenis werkt een aantal aspecten van de kerk uit. Zij doet dat eigenlijk naar aanleiding van het zinnetje dat wij kennen uit de 12 artikelen. *Ik geloof één heilige, algemene christelijke kerk*. Daarmee zijn eigenlijk vier wezenskenmerken van de kerk gegeven. De kerk is één (naar haar wezen), de kerk is heilig, de kerk is algemeen en de kerk hoort bij Christus.

De kerk is één. Er zijn verschillende kerkgenootschappen en kerkverbanden. Die zijn historisch zo gegroeid. Kerken verschillen soms in de manier waarop zij de eredienst vormgeven. Maar als het goed is, is er ondanks de verschillen een hogere eenheid. De kern van het geloof is dat we bij Christus horen: Hem dienen, gehoorzamen en volgen en in Zijn offer ons leven zoeken. De diepste eenheid van de kerk is een geestelijke eenheid.

De kerk is heilig. Als je de kerk bekijkt en de verschillende kerkleden bekijkt, zie je veel onheiligheid. Dat zie je niet alleen bij anderen, maar ook bij jezelf. Er is nog veel wat tegen God ingaat. Maar ten diepste zijn de gelovigen heilig. Jezus zei tegen Zijn discipelen: Jullie zijn heilig om het Woord dat ik tot jullie gesproken heb. Wie bij Christus hoort en Zijn Woord gehoorzaamt, is heilig. Christus bedekt met Zijn genade

en Geest onze onheiligheid, als we in het geloof bij Hem schuilen. Hij ziet mensen aan in het bloed van Christus: alsof ze nooit één zonde gekend of gedaan hadden. De NGB zegt het heel mooi: 'De kerk is 'een heilige vergadering der ware Christgelovigen, al hun zaligheid verwachende in Jezus Christus, gewassen zijnde door Zijn bloed, geheiligd en verzegeld door den Heiligen Geest.'

De kerk is ook algemeen. De NGB zegt: katholiek. Dat is een heel mooie uitdrukking. Zo staat het er eigenlijk ook in de twaalf artikelen. Katholiek is niet rooms. Het betekent letterlijk: over heel de wereld verspreid. De kerk is wereldwijd. Er zijn gelovigen in alle werelddelen en steeds meer gebieden worden bereikt. Het evangelie - zegt Jezus - zal worden verkondigd tot aan de einden der aarde. Overal zal Christus' Naam klinken. Hij is een Koning van de hele wereld. Nooit zal Hij zonder onderdanen zijn.

Deze Kerk dateert al vanaf de schepping. Misschien kun je beter zeggen: ze dateert vanaf de zondeval. Toen is God al begonnen verloren mensen te zoeken. Adam en Eva waren de eerste zondaren, maar ze waren ook de eerste bekeerde mensen en de eerste kerkleden. De NGB spreekt niet over Israël. Dat had eigenlijk wel moeten. Wat betreft Israël, is Paulus duidelijk. Enerzijds huilt hij over Israël omdat ze de Messias verworpen hebben. Anderzijds heeft hij hoop voor hen, op grond van Gods beloften.

De Heere Jezus zorgt vanuit de hemel voor Zijn gemeente. Hij stuurt Zijn heilige Geest om mensen tot geloof te brengen en gebruikt Zijn kracht om de gemeente te beschermen. Hij zorgt voor Zijn gemeente. Heel het boek Openbaring spreekt ervan, net als het boek van de Handelingen der apostelen. Soms kan het heel spannend zijn. In de tijd van Achab was de kerk bijna tot niets geworden. Toch beschermde God haar. Dat zal Hij blijven doen.

VRAGEN

1. Waar draait het om in de kerk? Wat is de kern van het gemeente-zijn?
2. De Bijbel gebruikt verschillende woorden om de kerk te beschrijven. Welke? Ga enkele na en bezie wat ze voor u betekenen.
3. Waarin ligt de eenheid van de wereldwijde kerk? Hoe moeten we omgaan met kerkelijke verdeeldheid?
4. Hoe moet onze houding tot Israël zijn?
5. Christus bewaart Zijn gemeente? Hoe doet Hij dat? Wat voor troost geeft dat en waartoe spoort dat ons aan?

Opmerkingen naar aanleiding van preek over NGB artikel 28

Guido de Brès spreekt in zes artikelen over de kerk. Blijkbaar was dit een heel belangrijk onderwerp voor hem. De kerk in Nederland vond dat ook, want de belijdenis van Guido de Brès is in de Nederlandse kerk aanvaard als belijdenisgeschrift: een officiële, bijbelse en dus gezaghebbende samenvatting van het geloof. Artikel 28 grijpt terug op het voorgaande artikel. Ze noemt de kerk opnieuw een 'heilige vergadering' en 'een verzameling van degenen die zalig worden'. Nu voegt ze eraan toe: ieder moet zich bij deze kerk voegen en niet op zichzelf blijven.

De feitelijke eenheid van de gelovigen is heel belangrijk. De aardse kerk doet ertoe, en dat geldt ook van de plaatselijke gemeente. Zij is een gestalte van de wereldwijde kerk van Christus. Dit is Gods genade. Hij heeft dat zelf zo gewild. Dat er al jarenlang in Moerkapelle een kerk is en dat er al eeuwenlang hier het woord bediend wordt, - is een gave van God, waarvoor wij intens dankbaar mogen zijn.

Met nadruk zegt de belijdenis dat niemand – hoe rijk, arm, voornaam of minder voornaam ook – zich als christen mag afzonderen. Het is onze plicht als christen lid van de kerk te zijn. Je kunt als gelovige niet op jezelf blijven. Zo wordt immers de eenheid van het geloof en van de gemeente van Christus onderhouden. Geloven in je eentje is onmogelijk. Liefde zoekt immers contact. Zou je dan God niet onder ogen willen komen? Heb je het trouwens niet nodig om elke keer bij de les te blijven? Een topsporter die niet blijft oefenen, verliest zijn niveau en zal onherroepelijk falen als hij zo nalatig blijft. Oefenen, scherp blijven en opgewekt worden is nodig. God gebruikt daarvoor allerlei dingen, zoals persoonlijk bijbellezen en bidden, maar vooral ook de samenkomsten.

De betekenis van de kerk ligt in de schat die zij heeft, namelijk het evangelie van Christus. Guido de Brès zegt: buiten haar is geen zaligheid! Dat is een stevige uitspraak. Maar ze is in lijn met wat Petrus zei: er is onder de hemel geen andere Naam die onder de mensen gegeven is, waardoor wij moeten zalig worden. Dat er buiten de kerk geen zaligheid is, zei de kerkvader Cyprianus al. Hij zei ook: je kunt God niet als vader hebben, als je de kerk niet als moeder hebt. De kerk is de ruimte waarin Christus met zondaren wil samenwonen (dr. J. Koopmans). Wij leven in een tijd waarin er een verregaande openheid gepreekt wordt tegenover allerlei vormen van religiositeit. Of je nu hindoe, moslim of iets anders bent: je bent allemaal op zoek naar God en op weg naar God. Dat is on-Bijbels. Wij zijn gevallen mensen. Wij weten van nature de weg niet en zijn ook niet zondermeer genegen deze te gaan. We hebben Gods openbaring en leiding / correctie nodig.

Handelingen 2 benadrukt ook het samen-zijn in de gemeente. Van de eerste gemeente lezen we: 'En zij volhardden in de leer van de apostelen en in de gemeenschap, in het breken van het brood en in de gebeden.' We worden opgeroepen inhoud en vorm te geven aan de eenheid van de kerk. Ondertussen viert echter het individualisme hoogtij. Meer dan vroeger staat het individu met zijn ideeën en gedachten in het middelpunt. Autoriteit is een moeilijk begrip geworden. Wat we zelf vinden en vooral voelen is

belangrijk. Kan ik mezelf zijn? Kan ik me helemaal ontplooien? Zulke gedachten doortrekken de samenleving en de kerk. Een kerk is iets dat helemaal bij mij moet passen en past het mij niet, dan ga ik naar iets op zoek wat wel helemaal goed voelt. In onze tijd zien we de kerk – de plaatselijke kerk of gemeente – soms als een soort vereniging. Je wordt er lid van. Je bepaalt mede de koers en als het je niet bevalt, zoek je een andere vereniging. Net zoals je naar een andere sportclub overstapt als het je niet helemaal bevalt. Dat is niet de manier waarop de Bijbel over de gemeente spreekt. De Bijbel gebruikt veel meer het beeld van het gezin. Je bent in een bepaald gezin geboren. Je hebt je broers en zussen niet uitgekozen. Je bent aan hen gegeven. Je hebt daarom ook verplichtingen naar elkaar. Het roept daarom ook op tot zelfverloochening: je moet soms dingen accepteren die je zelf anders zou willen. Net zoals je in een gezin ook niet steeds je eigen zin kun krijgen. Hoe meer kinderen er zijn, hoe meer je met elkaar moet rekenen. Daarbij is het belangrijk dat we hierbij niet alleen denken aan wat anderen voor ons moeten doen, maar vooral wat we zelf voor anderen doen. Ontvangen volgt op geven. Geven is belangrijker dan ontvangen! Wil een pomp water geven, dan moet je er vooral eerst water ingooien.

De belijdenis roept op tot eenheid. De eenheid moet zichtbaar worden. Soms is echter afscheiding nodig. Voor de reformatoren was dat een heikel punt. Ze zijn nooit gewillig en met vreugde uit de katholieke kerk gegaan. Ze zeiden echter: wij gaan terug naar de leer van de oude kerk. Dat punt komt in geschriften van de Reformatoren telkens naar voren. Wanneer mag je weg (afscheiding)? Zeker niet zomaar! Je mag je alleen afscheiden van een kerk die in geen enkel opzicht meer kerk is. In een ander artikel zal De Brès daar nader op ingaan. Je moet echter blijven zolang het kan en je voegen bij de gemeente wanneer dat maar mogelijk is. Laten we een voorbeeld nemen aan de vervolgde kerk. Ze mogen eigenlijk niet bij elkaar komen, maar ze doen het toch! Omdat ze elkaar nodig hebben. Ze zoeken elkaar zelfs met gevaar voor eigen leven in schuilkerken op. Zo was het ook in de reformatie. Het leven van Guido de Brès stond in het teken van twee dingen 1) geloofsopbouw en 2) kerkopbouw. Hij zwierf ervoor door heel Europa en vooral door heel België en het kostte hem zelf in 1567 zijn leven. Hij was nog maar 45 jaar en liet een vrouw met vijf kleine kinderen na.

VRAGEN

1. Guido de Brès hecht er erg aan om op bijbels niveau over de kerk te denken. Hebben wij in onze tijd ook nog zo'n hoge opvatting van kerk en gemeente? Motiveer je antwoord.
2. De kerk is geen vereniging maar een gezin. Wat betekent deze uitspraak voor de manier waarop we naar de gemeente kijken?
3. Kerk-zijn/christen-zijn kun je niet alleen. Hoe ervaart u dat zelf?
4. 'De kerk is de ruimte waarin Christus met zondaren samen woont.' Welke boodschap ligt in deze uitspraak? Hoe kijkt u daar persoonlijk tegenaan?
5. Gemeente zijn is eerst geven en daarna ontvangen. Hoe ervaart u dat zelf? Hoe kunt u uw gaven gebruiken ten behoeve van anderen?

Opmerkingen naar aanleiding van preek over NGB artikel 29

De vorige keer ging het over onze plicht zich bij de ware kerk te voegen. Een christen kan niet op z'n eentje gelovig zijn. We hebben elkaar nodig. Christenen vormen met elkaar een lichaam, dat bestuurd wordt vanuit het Hoofd. De kerk lijkt op een gezin. De vraag die nu aan de orde is, luidt: wat is de ware kerk en wat zijn de kenmerken daarvan?

De vraag naar de ware kerk heeft de Reformatoren voortdurend bezig gehouden. Voor hen was geen plaats meer in de Rooms-katholieke Kerk. Daardoor kwamen ze apart te staan. Ze hebben zich echter voortdurend ingezet voor de eenheid van de (protestantse) gelovigen. Ze wilden ten diepste één kerk. De verschrikkelijke verdeeldheid van protestantse kerken zoals wij die kennen, was er toen nog niet. In Nederland was er – afgezien van enkele kleinere groeperingen – tweeëneenhalve eeuw maar één (hervormde/gereformeerde) kerk. Pas in de 19e eeuw begonnen de afscheidingen. Dat die ene kerk er gekomen is, is menselijkerwijs toe te schrijven aan mensen als Guido de Brès. Hij heeft zich enorm ingezet voor de opbouw van het kerkelijk leven in de (zuidelijke) Nederlanden. Hij wilde één kerk voor het hele Nederlandse volk. God heeft dat werk gezegend.

Wanneer gesproken wordt over een *ware* kerk, moeten we beseffen dat het hierbij niet om een *perfecte* kerk gaat. Er is altijd kaf onder het koren. Er wordt in het Nieuwe Testament nergens een beeld geschilderd van een kerk die volmaakt is. Zelfs in de eerste christengemeente was er oneerlijkheid (Ananias en Saffira). De kerk is de plaats waar Christus met zondaren samen woont (J. Koopmans). Alleen daarom al kan ze nooit volmaakt zijn. We moeten ook beseffen dat niet alles kerk is wat zich kerk noemt. Er zijn ook veel sekten. Zij tooien zich soms met de naam 'kerk' maar zijn dat volstrekt niet. Sekten hebben een deel van de waarheid, maar loochenen een ander deel.

De ware kerk heeft drie kenmerken. Het eerste kenmerk is de *zuivere prediking van het evangelie*. In de kerk staat het Woord centraal. Het Woord van God is maatgevend en leidinggevend. We moeten daarbij recht doen aan de kern van de christelijke boodschap – het heil voor zondaren in de Heere Jezus Christus – én aan de totale inhoud van de Schrift: Oude en Nieuwe Testament. Telkens worden we opgeroepen om de 'geesten' te beproeven of ze uit God zijn (1 Joh. 4:1-3; 2 Joh. 10; Gal. 1:6-9; Fil. 3:2, enzovoort).

Het tweede kenmerk van de ware kerk is de *reine bediening van de sacramenten*. Opnieuw gaat het hier om het luisteren naar het Woord van God. De Bijbel schrijft duidelijk over de Heilige Doop en het Heilige Avondmaal. Ze zijn Gods instellingen die wij zuiver moeten bewaren en eerbiedig mogen gebruiken.

Het derde kenmerk van de ware kerk is de *handhaving van de kerkelijke tucht*. Wat zonde is, moet ook zo genoemd worden. 'De kerk weert wat haar belijden

weerspreekt', aldus onze PKN-kerkorde. Helaas krijgt dat in de praktijk soms weinig inhoud. Toch is dit op plaatselijk vlak wel het geval. Het doel van kerk-zijn is 'de gemeente eenmaal als een reine maagd voor God te stellen (1 Kor. 11:2).

De belijdenis krijgt een heel persoonlijke spits, als ze de kenmerken van de ware gelovigen aanstipt. Ware gelovigen kenmerken zich door de kennis van zonde: ze zien in wat zonde is en zoeken daarom vergeving bij de Heere Jezus. Hun geloof blijkt in de dankbaarheid, waarin ze God dienen en nauwkeurig letten op wat Hij vraagt. Daar slagen zij lang niet altijd in – ze blijven last houden van de inwonende zonden – maar ze zoeken toch telkens bij de Heere vergeving en kracht om tegen de zonde te strijden.

Ten slotte spreekt De Brès over de valse kerk. In de valse kerk staat het Woord niet centraal, maar wat mensen denken en vinden. Ook worden de sacramenten niet bediend zoals God dat wenst. Een valse kerk gaat zelfs zover dat ze ware gelovigen vervolgt. Het is duidelijk dat de Nederlandse Geloofsbelijdenis hiermee doelt op de Rooms-katholieke Kerk (ze matigt zich geen oordeel aan over de individuele gelovigen daarin).

De laatste eeuwen is ook de Hervormde Kerk (en nu de PKN) soms als een valse kerk gezien. Op plaatselijk niveau is ze zeker een ware kerk en we mogen ervoor strijden dat Gods Woord ook in de breedte van onze kerk zijn gezag terug krijgt. Een kerk kan wel ziek zijn, maar daarom hoeft ze nog niet te worden afgeschreven. De profeten hadden in het Oude Testament veel kritiek op Israël en op de tempeldienst, maar daarmee begonnen ze nog niet een eigen tempeltje. We zijn geroepen om op onze post te staan. Dat geldt ook voor onze plaats in de maatschappij. We hebben te strijden voor de doorwerking van Gods Woord op alle fronten.

Tegelijk mogen we Israël niet vergeten. Zonder Israël is de kerk niet volmaakt. In het Nieuwe Jeruzalem is niet alleen plaats voor de gelovigen uit de heidenen, maar ook voor Israël dat zijn Messias erkent. We bidden om de eenheid van alle christenen en de bekering van Israël tot Zijn Messias.

Vragen

1. Ontroerend is het om te overdenken hoe mensen als Guido de Brès zich hebben ingezet voor de eenheid en opbouw van de kerk der hervorming. Wat kunnen we daarvan leren?
2. Een kerk is niet volmaakt. Waarom niet? (Meerdere redenen mogelijk.) Betekent dit dat we ons dan maar bij deze onvolmaaktheid moeten neerleggen? Wat moet onze reactie op deze onvolmaaktheid zijn?
3. De kerk heeft volgens de Nederlandse Geloofsbelijdenis drie kenmerken. Bespreek deze kenmerken eens? Wat valt u in het bijzonder op?
4. Wat zijn de kenmerken van de ware gelovigen? Herkent u die bij uzelf?
5. Wat is onze roeping in de brede Protestantse Kerk in Nederland. Waarom scheiden we ons niet van haar af?

Opmerkingen naar aanleiding van preek over NGB artikel 30-31

Het thema dat artikel 30-31 aan de orde stelt, kan afstandelijk overkomen, zeker als je het vergelijkt met de boodschap van Goede Vrijdag en Pasen. Het gaat immers in deze artikelen over de organisatie van de kerk en de ambten. Dit zijn geen thema's waar mensen doorgaans warm voor lopen. De plannen van onze synode voor een ingrijpende reorganisatie van de PKN – met een sterke vermindering van het aantal classes – spreekt in dit verband boekdelen. Het zicht op de kerk in de brede zin van het woord lijkt te ontbreken. Ook de visie op het ambt is – in brede kring – aan slijtage onderhevig. In evangelische kring is de kerk geen issue, en ambten zijn dat evenmin.

Toch is het goed om in deze dienst over de ambten na te denken. De ambten zijn de geestelijke bedding waardoor Christus vergevende en vernieuwende genade tot ons komen. De kerk is een lichaam, waarin we aan elkaar gegeven zijn. We hebben de opdracht te groeien in de kennis van de drie-enige God (Ef. 2:19-22) en te staan naar eenheid (Ef. 4:4-5). Hierbij spelen de ambten een belangrijke rol. Ambtsdragers zijn een geschenk van de verhoogde Christus om Zijn gemeente tot geestelijke volwassenheid te brengen (Ef. 4:11-15). Paulus noemt hierbij met name apostelen (de twaalf discipelen en Paulus), profeten (mensen die het woord uitleggen en soms een concrete boodschap van God ontvangen) en herders en leraars (die leiding geven aan de gemeente). Ze zijn gegeven om de gemeente toe te rusten tot dienstbetoon aan elkaar en de wereld om ons heen. Volgens de Efezebrief is de organisatie van de kerk dus niet zomaar iets van de buitenkant, maar heeft het met het hart van het geloof te maken.

Als we het over ambten hebben, dan bedoelen we daarmee dat God mensen tot een bepaalde (leidinggevende) taak roept, daartoe gaven en gezag geeft en mensen ook een plek geeft om die gaven uit te voeren. De roeping geschiedt door God, waarbij Hij mensen inschakelt. Over de roeping en de taak van diakenen lezen we in Handelingen 6. Het is belangrijk dat de geroepenen een nauw geloofsleven kennen. Een ambt is niet zomaar een 'vrijwilligersbaantje in de kerk' (al is het in de meeste gevallen wel vrijwilligerswerk en niet onze broodwinning). In jonge gemeenten stelt Paulus direct ambtsdragers aan (Handelingen 14:22-23). Dat kerken onderling op elkaar betrokken zijn en niet zomaar hun eigen gang kunnen gaan, leren we uit Handelingen 15 (de belangrijke kerkelijke vergadering in Jeruzalem). Uit Handelingen 20:25-31 blijkt duidelijk dat de opzieners toezicht moeten houden op de leer en het leven van de gemeente. Ze moeten ertegen waken dat zonden en verkeerde leringen de gemeente binnendringen en van binnenuit kapot maken (zie ook 1 Johannes 4:2-3).

Paulus spreekt veel over ambtsdragers in de *pastorale* (=herderlijke) brieven. Dit zijn de brieven aan de 'voorgangers' Timotheüs en Titus. Paulus is zelf door God als prediker aangesteld (1 Timotheüs 2:7), daarom kan hij anderen opscherpen en aanmoedigen. Wie lust heeft in het ambt van opziener, begeert iets heel moois (1 Timotheüs 3:1). Ambtsdragers zijn de 'hand en mond' van Christus. Dat komt heel duidelijk uit in 2 Korinthe 5. Door de mond van de dienaar heen spreekt God Zelf de

gemeente aan (2 Korinthe 5:20–21). Ze zijn gezanten van Christuswege door wie Christus Zelf tot Zijn gemeente spreekt.

Gods 'regering' van de kerk door de ambtsdragers heeft volgens Guido de Brès vier doelen: 1) de ware religie (dienst van God) onderhouden; 2) de ware leer bevorderen; 3) tegen de zonde waarschuwen en zondaren tot bekering roepen; 4) armen en bedrukten helpen en troosten, zoals zij dat nodig hebben.

In het Nieuwe Testament worden naast de ambten ook verschillende *gaven*, *charismata*, genoemd, bijvoorbeeld 1 Korinthe 12:28-29. God geeft aan mensen gaven, zodat zij die kunnen inzetten ten behoeve van Zijn koninkrijk. Soms zijn dat heel bijzondere dingen (profetie, gezondmaking, tongentaal), maar vaker zijn het gewone dingen (leiding kunnen geven, goed kunnen luisteren of spreken). Zijn de bijzondere gaven er nu nog? Moeten we er naar uitzien? Hierbij is het belangrijk om te beseffen dat God gaven kan geven wanneer Hij wil en aan wie Hij wil. Tegelijk moeten we beseffen dat bijzondere gaven in het begin van de kerkgeschiedenis ruimer voorkwamen dan later. Over tongentaal zegt Paulus belangrijke dingen in 1 Korinthe 14. Het is een gave van God, maar het uitleggen van het Woord is nog belangrijker: daarmee sticht je anderen. Paulus legt er grote nadruk op, dat alles in goede orde en op gepaste wijze moet gebeuren (1 Korinthe 14:40) In Hoofdstuk 13 zegt hij dat de belangrijkste gave de liefde is.

Gaven en ambten zijn er tot opbouw van de gemeente en tot eer van God. Maar laten we vooral de grote Ambtsdrager Jezus Christus niet vergeten. Hij is onze Koning, priester en profeet.

1. In hoeverre (en zo ja, waarom) hebben de organisatie van de kerk en de ambten met de kern van het geloof te maken?
2. Een ambt is een bepaalde taak waartoe God mensen roept om namens Hem leiding te geven aan en dienstbaar te zijn voor Zijn gemeente. Denk (of spreek) eens over deze zin na en onderstreep de belangrijke woorden. Waarom zijn ambten belangrijk? Noem voorbeelden van ambtsdragers uit het Oude Testament en Nieuwe Testament.
3. Paulus spreekt diverse keren in Handelingen over ambtsdragers (zie de samenvatting). Noem eens enkele voorbeelden en spreek/denk er eens over door wat deze teksten voor ons betekenen?
4. Wat zijn de 'geestelijke gaven' (ook wel *Geestesgave* of *charismata* genoemd)? Welke plaats moeten wij hieraan geven in het geloofsleven?
5. 'Ambtsdragers zijn de handen, ogen en oren van Christus. Zij verwijzen naar Hem.' Herken je dat in de ambten, waarom wel of niet? Hoe verwijzen ambtsdragers naar de Heere Jezus als de grote Ambtsdrager?

Ds. A.J. van den Herik

Opmerkingen naar aanleiding van preek over NGB 31

Het gaat in dit artikel opnieuw over de kerk. Nu is de verkiezing van ambtsdragers aan de orde. Het spreken over de kerk kan afstandelijk overkomen. Laten we echter steeds beseffen dat de kerk het *lichaam* van Christus is, waarvan Hij het hoofd is. Hij bepaalt hoe de kerk geregeerd wordt. Het lichaam van Christus heeft een organisatie; er wordt leiding aan gegeven. Dat zien we al in de vroegste jaren van de kerk (net na Hemelvaart). God heeft ambtsdragers aangesteld om Zijn gemeente te bouwen in het allerheiligst geloof. Wil een rivier bevaarbaar zijn, dan moet er voor een vaargeul gezorgd worden. Water alleen is niet genoeg. Ambtsdragers vormen mede de bedding waardoor het water van de Geest stroomt. Structuur en orde zijn van groot belang voor de kerk en ons geloof. Wie geen regelmaat kent in zijn Bijbellezen en kerkgang, versloft! De kanalen waardoor de Geest werkt, moeten openblijven. De Geest gebruikt ook allerlei arbeid in de kerk, zoals catechese, verenigingswerk onder jongeren en ouderen, (betrokkenheid bij) zendingswerk en evangelisatiewerk.

Ambtsdragers zijn gewone mensen. Het zijn mensen die zelf ook te strijden hebben met de zonde in hun hart, voor wie geloven ook niet vanzelf gaat, die worstelen met twijfel en die van genade moeten leven. Juist zo kunnen ze dichtbij mensen staan. We zijn aan elkaar gegeven om een hand en een voet te zijn. Onze kerk kent drie ambten: dienaren van het Woord, ouderlingen en diakenen. Het zijn taken waartoe je geroepen wordt. God legt ons de taak op om in Zijn Naam voor de gemeente te zorgen, haar te leiden en te leren. Het is *dienst* aan God en ook aan elkaar.

Artikel 31 stelt de praktische vraag aan de orde hoe mensen ambtsdrager worden en daarin bezig zijn. Daarbij speelt *verkiezing* een belangrijke rol. *‘Wij geloven dat de dienaars van het Woord Gods, ouderlingen en diakenen tot hun ambten behoren verkoren te worden door wettige verkiezing van de kerk, met aanroeping van de Naam van God en goede orde, zoals Gods Woord het leert.’* Als we het woord verkiezing horen, denken we allereerst aan de politiek. Verkiezingen zijn vaak een bron van onrust en spanning. Aan de andere kant is het fijn als mensen zich uit kunnen spreken wie over hen regeren. In de kerk krijgen mensen ook een stem. Er is het ambt van alle gelovigen. Je bent allemaal gelijk. Als je belijdenis gedaan hebt, mag je ook stemmen en mag je gekozen worden. Dit geschiedt alles ‘in de tegenwoordigheid van God’.

Een ambt bekleed je niet voor jezelf, maar voor de gemeente. De Bijbel stelt eisen aan ambtsdragers. We kunnen denken aan Handelingen 6:3 en 1 Timotheüs 3:1-13. De verkiezing van ambtsdragers moet altijd een zaak van gebed zijn, waaraan de Schrift vaak vasten toevoegt. Het gaat om heilige dingen (zie Handelingen 1:20-26, 6:3-6 en 14:23-28). In de verkiezing komt Gods roeping tot ons. Die roeping geschiedt door de stem van de gemeente. Maar die roeping kun je ook heel persoonlijk ervaren. God roept tot een taak. In onze belijdenisdienst hebben we trouwens al beloofd mee te willen werken aan de opbouw van de kerk.

Een ambtsdrager vervult geen ‘baantje’ maar een ambt. Hij mag niet de vertegenwoordiger zijn van een groep, maar is geroepen voor het geheel van de gemeente. We moeten ook in de kerk oppassen voor (allerlei vormen van) machtsdenken.

De roeping vanuit de gemeente en (daardoor) van God is belangrijk. Zo mogen we (zegt artikel 31) er zeker van zijn dat we echt door God Zelf geroepen zijn. Wie geroepen is, mag weten: ik mag voor Hem werken. Ik ben van Hem afhankelijk. Ik sta in Zijn dienst. Op Hem mag ik terugvallen (zie 1 Thess. 5:24).

Artikel 31 zegt ook iets over de dienaren van het Woord. De ene dominee is niet belangrijker dan de andere. Er is geen hiërarchie. Ze zijn allemaal dienaren van Christus. Christus is het enige Hoofd van de kerk. Dat betekent ook dat elke dominee zijn eigen plaats heeft, met zijn eigen gaven en talenten, en dat God die ook wil gebruiken. Artikel 31 benadrukt ook het respect dat wij voor de ambtsdragers moeten hebben. We leven in een tijd, waarin respect en achting woorden zijn die steeds minder inhoud krijgen. Respect moet je verdienen, dat is waar. Maar je krijgt het ook, als je een bepaalde taak vervuld. Je bent niet zomaar gekozen. Kun je dan niet van mening met ambtsdragers verschillen. Zeker wel! Je mag dat ook uiten. Dat moet zelfs als het je dwars zit, maar altijd binnen een wederzijdse relatie van liefde en respect. Je mag ervan uitgaan dat iemand zijn werk met liefde, overtuiging en overgave doet. Hij maakt fouten. Hij doet soms dingen niet goed. Zeker! Maar dan blijft nog die basishouding van respect. Respect moet er voor de persoon zijn, maar zeker ook voor het ambt! Het slot van het formulier voor de bevestiging van ambtsdragers benadrukt dat ook. Ambtsdragers wijzen als het goed is naar de grote Ambtsdrager. De Heere Jezus geeft de ambten. Dat lezen we in Efeze 4. Als het goed is, zijn ambtsdragers de handen van de Heere Jezus. Hij is de grote ambtsdrager. Over zijn bevestiging als ambtsdrager lezen we in Mattheüs 3. Voordat Hij gaat preken en genezen, komt hij naar Johannes de Doper toe. En Hij knielt. Hij gaat onder in het water van de Jordaan. God roept Hem daar tot het werk. Hij zalft Hem ook met de Geest.

Van die grote Ambtsdrager moeten we het allemaal hebben. Calvin sprak als één van de eersten in de kerkgeschiedenis over de drie ambten van Christus: koning, profeet en priester. En de catechismus neemt dat over in zondag 12, vraag en antwoord 31. Er loopt vanuit deze drie ambten een lijn naar ons christen-zijn (vraag en antwoord 32), maar er loopt ook een lijn naar de ambten in de kerk. Leraar – dat werk mag een dominee doen. Koning – dat is de regeertaak van de ouderlingen. Priester – dat zien we terugkomen in het ambt van diaken: liefde en zorg besteden aan de armen en hen die het moeilijk hebben.

Ambtsdragers zijn de dienaren van Christus. Ze ‘geleiden’ het heil. Ze bemiddelen het niet, maar helpen het wel om op de juiste plek te komen. God kan zonder hen, maar Hij wil hen wel gebruiken. Het belangrijkste is dat we komen aan de voeten van de grote Ambtsdrager. Hij vraagt: Kan ik U van dienst zijn. Laten we daarom bidden:

Ga mij niet voorbij o Heiland,

ga mij niet voorbij.

Wijl Gij and'ren zegent, Heiland,

zegen nu ook mij.

Vragen

1. De ambten zijn mede de bedding waardoor Gods genade tot ons stroomt. Leg dat eens uit. Ervaart u dat ook zo? Noem nog eens enkele manieren waarop Gods genade tot ons komt? Hoe kunnen de kanalen waardoor Gods genade naar ons toe stroomt, verstopt raken?
2. Verkiezing van ambtsdragers is een heilige zaak. Ervaren we dat ook zo? Waarom wel/niet? Hoe zouden we dat meer kunnen ervaren?
3. Waarom is roeping zo belangrijk voor een ambt?
4. Het ambt/de ambtsdrager is respect waardig. Spreek daar eens over door (en betrek ook het slot van het bevestigingsformulier van ambtsdragers erbij). Hoe kunnen we respectvol en tegelijk soms positief kritisch zijn?
5. Denk eens na over de grote Ambtsdrager. Wat betekent Zijn koningschap, priesterschap en profeetschap voor ons persoonlijk?

Opmerkingen naar aanleiding van preek over NGB 32

In dit artikel gaat het over de orde en de regels in de kerk. De Geloofsbelijdenis spreekt van *discipline* of *tucht*. Het gaat dus over de vraag naar wat wel mag en wat niet. Welke regels gelden er in Gods kerk?

De Kerk heeft iets opmerkelijks. Enerzijds is zij naar haar wezen een zeer open gemeenschap. Iedereen kan en mag zich bij haar aansluiten. De kerk biedt een warm welkom aan iedereen die tot haar komt, zo moet het althans zijn. De kerk mag ook niet anders handelen, omdat Christus de verschoppelingen uit de samenleving opzoekt. Hoeren en tollenaars waren bij Hem welkom. Hij at zelfs met hen. Wie in geloof, berouw en schuldbelijdenis tot Hem komt, wordt niet weggestuurd. Anderzijds heeft de kerk hoge normen. Je mag *komen* zoals je bent, maar je mag niet *blijven* zoals je bent. Christus geneest en reinigt mensen. Hij heiligt ze, zodat ze in Zijn dienst mogen treden. Zonden moeten worden afgelegd. Er moet tegen worden gestreden. De kerk is toegewijd aan haar Heere en Heiland. Daarom onderscheidt ze zich in haar leven van de wereld (Rom. 14). Ze beproeft wat de zuivere wil van God is en ze tracht daarna te wandelen en te handelen.

De kerk is dus ruimhartig én streng. Zij biedt genade aan, maar genade is nooit goedkoop en mag ook nooit aanleiding geven om rustig te blijven zondigen. Daarvoor is Jezus' bloed te kostbaar en is Gods heiligheid te groot.

In het Nieuwe Testament komen we talloze voorbeelden van deze ruimhartigheid en strengheid tegen. Ruimhartig tegenover zondaren; streng tegenover de zonde. Een aangrijpend voorbeeld daarvan is de geschiedenis van Ananias en Sapphira. Hoe scherp was Petrus niet tegen Simon de Tovenaar en hoe ernstig behandelt Paulus Elymas. Ook in de bediening van het Woord is het niet anders: enerzijds is er een welmenende nodiging tot genade, anderzijds is er een ernstige waarschuwing om het Woord van God niet in de wind te slaan, zeker met het oog op het laatste gericht.

Daarom worden ook in het Nieuwe Testament allerlei regels afgekondigd: niet als een nieuwe wet om mee zalig te worden, maar wel als een richtsnoer om naar te leven, ook voor het kerkelijk leven (Hand. 15:28-29). Ook de Heere Jezus zelf sprak ernstige woorden over de zonde en gaf aan hoe we in Zijn gemeente met elkaar moeten omgaan (Matth. 18:15-18). In de brieven komt dit thema ook telkens aan de orde (Rom. 16:7, 1 Kor. 5:6, 2 Kor. 3:10, 2 Thes. 3:14, 1 Tim. 1:20 en Tit. 3:10). Daarbij is de kerk niet geroepen om over de buitenwereld te oordelen, maar wel over haar eigen gemeenschap (1 Kor. 5:12-13). De ernst van de zonde zien we ook terug in het Oude Testament. Hoe het afliep met Achan in Jericho spreekt wat dat betreft boekdelen (Jozua 7). In heel de Bijbel spreekt de liefde van God tot zondaren, maar is er ook de ernstige waarschuwing voor de zonde! Dat moeten we als kerk, maar ook als individuele gemeenteleden én als gezinnen beseffen.

De kerk kent regels. De NGB gebruikt daarvoor de uitdrukking *discipline*. Het woord discipline kan bij ons negatieve gevoelens oproepen (bevel is bevel: gehoorzamen zonder vragen stellen). Het woord discipline is echter verwant met het woord discipel: leerling. Discipline is de begeleiding van een leerling zodat hij zijn

doel bereikt en eenmaal op een verantwoordelijke wijze zijn plaats in de maatschappij inneemt. Discipline is een vorm van opvoeden. En bij opvoeden horen regels. Bij opvoeden hoort ook het gesprek. Je moet leiding geven en als ouders leiding nemen. Je leert een kind waar de gevaren liggen. Je moedigt ze aan en troost ze op z'n tijd. Je geeft ze vooral veel liefde. Regels in de kerk moeten lijken op opvoedingsregels: er klopt een hart achter. Ze zijn gegeven om ons bestwil.

Opvallend is dat Guido de Brès heel terughoudend is als het gaat over regels in de kerk. Je mag zeker geen regels invoeren die de Heere Jezus nooit gegeven heeft. Hij is vuurbang voor het opleggen van wetten die de gewetens zullen binden. In de Katholieke Kerk had hij daar al heel wat van meegekregen. Als het gaat om regels zijn voor De Brès twee uitgangspunten leidinggevend. 1) Het moet dienen om de eenheid en eendrachtigheid te bevorderen. Het moet gaan om het ene doel: de drie-enige God te dienen! 2) Het moet alles dienen tot gehoorzaamheid aan God. De kerk is niet van ons. We zijn geroepen de Heere te vrezen en te dienen en Hem te gehoorzamen. Het Woord moet bovenaan staan.

Pas in de laatste zin spreekt De Brès over de tucht. Soms moet de kerk nee zeggen. Wie bewust aan zijn zonde vasthoudt, komt buiten de gemeenschap van het heil te staan. De kerk heeft geen zwaardrecht, maar wel de sleutelmacht gekregen (Matth. 16:16-20). In de prediking en door de ban (het allerzwaarste middel) kan ze iemand buitensluiten. Tucht heeft altijd twee bedoelingen: 1) het behouden van de zondaar 2) het handhaven van de heiligheid van de gemeente; een rotte plek moet worden weggesneden anders zal alles bedorven worden. De HC spreekt hier uitvoeriger over in zondag 31.

De taak om de gemeente bij het Woord van de heilige God te houden, is veelomvattend en soms moeilijk. We kunnen dat niet alleen. Laten we hulp zoeken bij de Heere God die tegelijk de hoogste rechtvaardigheid en de hoogste liefde is (Joh. 3:16).

Vragen

1. De Heere Jezus is ruimhartig én streng. Geef van beide eens voorbeelden. Hoe gaan we op een evenwichtige manier met deze twee kanten om?
2. God haat zonde, maar heeft zondaren lief. Hoe vertaalt u dat naar de praktijk van het leven?
3. Discipline is ten diepste gericht op groei in kennis, vertrouwen en gehoorzaamheid (discipelschap). Wat is de positieve functie van de regels die God in Zijn Woord schenkt? Hoe gaat u ermee om als Gods regels botsen met uw eigen wil? Hoe gaat u daarmee om in uw gezin of naar mensen voor wie u verantwoordelijk bent?
4. Tucht uitoefenen is altijd een moeilijk werk. Gaan we daar in de kerk in het licht van het Woord en van de belijdenis, op een goede manier mee om? Motiveer uw antwoord.

Opmerkingen naar aanleiding van preek over NGB 33

Nadat we lang nagedacht hebben over de Kerk (artikel 27-32), gaat de NGB nu spreken over de sacramenten. We stellen vanavond vooral de vraag: wat is eigenlijk een sacrament? Waarom heeft God het ingesteld en wat beoogt Hij ermee. Guido de Brès wil praktisch onderwijs geven. In de beginregels klopt het hart van de belijdenis. 'Wij geloven dat onze goede God...'

Guido de Brès spreekt ook in artikel 13, 17 en 36 over de goedheid van God. Gods goedheid wordt zichtbaar in wat Hij doet in Zijn schepping en onderhouding van het leven en in de leiding die Zijn gemeente ontvangt door de tijden heen. Er zijn moeilijke vragen, waarop je geen antwoord krijgt, maar een gelovige heeft toch een diep vertrouwen in de goedheid van God. Die goedheid van God ziet Guido de Brès in dit artikel vooral naar voren komen in Gods zorg voor onze zaligheid. God laat Zijn evangelie horen door het Woord, maar in de sacramenten wordt Zijn heil tastbaar. Je kunt proeven en tasten dat God goed is.

In het begrip sacrament zit het woord *sacer/sacrum* – Latijn voor 'heilig'. Een sacrament is iets heiligs. Het begrip komt niet in de Bijbel voor. Wel werd het reeds vroeg (in de tweede eeuw) voor Doop en Avondmaal gebruikt. In het gewone leven betekende *sacramentum* een onderpand dat je in de tempel legde bij een proces. Het kon ook *krijgseed* betekenen. Een sacrament is een *waarborg*, een belofte. Een sacrament is allereerst iets dat God belooft. In het sacrament schenkt Hij ons een plechtig onderpand: Je kunt ervan op aan dat het waar is wat Ik belof.

Gods woord zou ons genoeg moeten zijn, toch geeft God ons een extra waarborg dat Hij Zijn belofte nakomt. Hij komt daarmee onze zwakheid, twijfel en aanvechting te hulp. Hij houdt rekening met onze grovigheid (stompheid) en twijfel. Wij vinden het zo moeilijk om op God te vertrouwen. We zien zo gemakkelijk alleen op wat voor ogen is, in plaats van te letten op de onzienlijke God en Zijn Woord. Dat blijkt bijvoorbeeld uit de zondeval in het paradijs en de zonde met het gouden kalf. Daarom komt God ons te hulp. Hij weet hoe zwak en kwetsbaar we zijn en hoe gemakkelijk we Hem vergeten. Hij geeft daarom tekenen. Ze zijn de 'panden' en 'waarborgen' van Zijn aanwezigheid en liefde. Door middel van de sacramenten blijft Hij in contact met ons. Sacramenten zijn niet de enige middelen waardoor God Zijn liefde en trouw laat blijken. Er is ook de dagelijkse omgang met Hem door het lezen van het Woord en het gebed. Toch spelen de sacramenten een speciale rol in het onderhouden en voeden van het geloof als relatie met de Heere.

De sacramenten zijn een *zegel*, maar ze zijn tegelijkertijd ook een *teken*. Een teken ondersteunt het geloof. Denk aan de tekenen die Gideon kreeg. Ook de regenboog is een teken van God. Daarin laat Hij Zijn trouw zien (zie Jesaja 54:9). Calvijn zegt: *'De sacramenten zijn dus oefeningen, die voor ons de trouw van Gods Woord zekerder maken; en omdat wij vleselijk zijn, worden ze onder vleselijke dingen betoond, om ons zo naar het begrip van onze traagheid te onderwijzen en evenals leermeesters de kinderen bij de hand te leiden. Daarom noemt Augustinus het sacrament*

een zichtbaar woord, omdat het Gods beloften als op een schilderij geschilderd voor ogen stelt, en als in een beeld uitgedrukt te aanschouwen geeft.'

Door de sacramenten voedt en onderhoud God het geloof. Sacramenten onderstrepen de boodschap van het Woord. Ze geven die des te beter te verstaan. Ze bezegelen Gods goedwilligheid en genade voor ons in Christus Jezus. In de sacramenten zet God een streep onder Zijn belofte en bevestigt hij het geloof. Guido de Brès schrijft: God maakt de zaligheid in ons 'bondig en vast'. Met dit laatste bedoelt hij dat God in de sacramenten Zijn handtekening zet onder Zijn belofte en deze ook persoonlijk toepast. Niet alleen bevestigt de Heilige Geest *dát* er zaligheid is en dat zondaren daar deel aan kunnen krijgen. Hij *eigent* hun die ook toe. Door de Geest mogen zondaren de hand op de belofte leggen. Sacramenten zeggen niet alleen: er *is* heil. Ze zeggen ook: wie in geloof de sacramenten gebruikt, *heeft* het heil. Dat doet de Heilige Geest in ons. De Heilige Geest maakt ons arm in onszelf, maar doet ons ook uitgaan naar de Heere Jezus. Jezus werkt niet alleen *voor* ons, maar door Zijn Geest werkt Hij ook *in* ons.

Het gebruik van de sacramenten maakt niet zonder meer zalig. Het gaat om het echte geloof. Wie echter in waar geloof Avondmaal viert, mag weten dat Christus zijn/haar persoonlijke Zaligmaker is. Sacramenten verwijzen naar Hem als de Bewerker én Gever van het heil.

Guido de Brès is bang dat we de sacramenten onderschatten. Overschatten is evenmin goed. Je wordt niet zalig als je alleen de sacramenten gebruikt en niet de Heere dient. De Bijbel is daar duidelijk over. Zie bijvoorbeeld Mattheüs 7:21-23. Overschatten van de sacramenten is niet goed, maar onderschatten ook niet. Het is niet zomaar iets wat God ons in de sacramenten geeft. 'De tekenen zijn niet ijdel of leeg', zegt de belijdenis. Ten diepste komt Christus Zelf daardoor naar ons toe.

In de Rooms-katholieke Kerk kent men zeven sacramenten. Er zijn er echter maar twee: doop en avondmaal. Daar aan hebben we genoeg. Dat wil niet zeggen dat God ook niet op andere manieren tot ons komt, maar deze andere wijzen hebben niet het bijzondere van doop en avondmaal.

Vragen

1. De sacramenten zijn een teken en zegel van Gods heil. Waarom zijn ze een teken? Waarom een zegel? Zie ook Heid.Cat. zondag 25 vraag 66.
2. Hoe beleven we de sacramenten? Beseffen we dat Christus en de Heilige Geest daarin naar ons toe komen? Waarom wel/niet?
3. Hoe gaan we om met doop- en avondsmaaldiensten? Zijn we trouw daarin? Hoe beleven we ze?
4. Ervaart u geloofsgroei door het gebruik van de sacramenten. Waarom wel of niet? Hoe zou dat komen?
5. Ervaart u Gods goedheid in de sacramenten. Waarom wel/niet?

Opmerkingen naar aanleiding van preek over NGB 34

Deze avond willen we nadenken over de Heilige Doop. God geeft ons dit sacrament tot versterking van het geloof. Geloven is antwoord geven op Gods belofte en eis. Dat geloof is ten diepste een gave van God. Het opkomend zaadje van het geloof moet echter ook groeien en sterker worden. Daarom zijn voedingsmiddelen nodig. Een voorbeeld van wat geloven inhoudt, vinden we in het leven van Abraham. Tegelijk blijkt uit zijn leven hoe moeilijk geloven is. Het vraagt om volharding en uithoudingsvermogen. Dat ook Abraham dit niet altijd op kon brengen, blijkt uit de gebeurtenissen rond Hagar.

Ook nu kent het geloof aanvechtingen en twijfels. Hoeveel mensen hebben de gedachten aan een terugkeer van Jezus niet uit hun gedachten gebannen? Wat geloof je eigenlijk van Gods leiding in je leven? Er kan twijfel zijn of je wel een kind van God bent. Kan ik met een gerust hart en geweten de Heere Jezus uit de hemel verwachten? Het geloof wordt aangevochten door drie 'doodsvijanden'. De eerste vijand is de duivel. De tweede vijand is de wereld. De derde vijand is ons eigen hart/vlees. Hoe kunnen we standhouden in deze geestelijke strijd? Je kunt het geloof vergelijken met een klimplant. Het plantje is zo zwak als wat, niet bestand tegen zoveel tegenstand. Het ontleent echter zijn houvast aan het gaas of het ijzeren raster waar het tegenaan groeit. Het geloof richt zich op God en Christus. Het raster kun je zien als de beloften van God. Sacramenten helpen ons om ons te richten op die beloften van God. Sacramenten zijn Gods brief aan ons, persoonlijk geadresseerd met Gods eigen handtekening eronder. Functioneert het ook zo in ons leven? Beleven we zo de Heilige Doop?

De geloofsbelijdenis benadrukt drie aspecten van de Heilige Doop. **Het eerste aspect is dat in de doop God Zijn hand op ons legt.** De doop is een teken van Gods koningschap over ons. God verklaart dat we bij Hem horen. In de doop zegt God tegen ons en onze kinderen: je hoort bij Mij. Je bent afgezonderd van de wereld. Ik heb je als Mijn eigendom aangenomen. Je wordt opgenomen in Mijn gemeente. In het Oude Testament is Israël het bijzondere volk van God. Aan hen heeft God Zich bekend gemaakt. Dit betekent niet dat God de andere volken zomaar aan hun lot overlaat. Het houdt wel in dat God een bijzondere band met Israël heeft, namelijk het verbond. Nu is de kerk niet zomaar in de plaats van Israël gekomen. Israël houdt in Gods hart een bijzondere en onvervangbare plaats als volk van Gods verbond. Wel mogen we zeggen dat de kerk deelt in de genade die Israël ten deel viel. Tot hen is het verbond *uitgebreid*. Daarmee lijkt de doop sprekend op de besnijdenis. Nu vloeit er echter geen bloed meer, omdat Christus voor de zonden gestorven is en er na Zijn offer geen bloed meer hoeft te vloeien.

Kinderen van de gelovigen zijn 'geheiligd'. Ze behoren bij Hem. Zo zegt Paulus het ook in 1 Kor. 7:14 - *'Want de ongelovige man is geheiligd door zijn vrouw en de ongelovige vrouw is geheiligd door haar man. Anders waren immers uw kinderen onrein, maar nu zijn zij heilig.'* Dat betekent niet dat verbondskinderen zondermeer zalig worden – er moet ook een geloofsantwoord komen – maar Gods bijzondere zorg gaat wel naar hen uit! Laten we de rijkdom van het verbond nooit vergeten en de God van onze God zoeken en dienen.

In de tweede plaats is de doop een teken van reiniging. Ieder kind kan bij een doopbediening het teken van water begrijpen. Water duidt op wassen. In de doop gaat het niet om de afwassing van uiterlijk vuil, maar het vuil dat ons innerlijk aankleeft: onze zonden, onze zondige daden en vooral onze zondige gedachten en neigingen, die tot zondige daden en woorden leiden.

Het water is een prediking! Zoals water afwast, zo moet ons hart gereinigd worden. Maar het is vooral bevestiging en verzegeling van Gods belofte. Zo waar het water ons uitwendig schoonwast, zo waarachtig maakt God de binnenkant van ons hart schoon!

God maakt niet alleen schoon, maar *vernieuwt* ons ook vanbinnen. Hij doet 'wedergeboren worden van kinderen des toorns tot kinderen van God', zegt de Belijdenis. God vernieuwt mensen. Het bloed van Christus is onze Rode Zee. Zoals de Israëlieten door de Rode Zee heen gingen om te ontkomen aan de tirannie van de farao, zo gaan wij door het bloed van Christus heen. 'God wast, zuivert en reinigt onze zielen van alle onreinheden en ongerechtigheden en vernieuwt onze harten en vervult ze met alle vertroosting en geeft ons een waarachtige zekerheid van zijn vaderlijke goedheid, terwijl Hij ons de nieuwe mens aandoet en de oude met al zijn werken uittrekt.'

Gods beloften zijn geen zandgrond en geen rustgrond, maar wel een pleitgrond. We mogen God eraan houden. 'U heeft het mij beloofd. U wilt het doen. Doe het ook!', zo mogen we ootmoedig vragen.

Als derde aspect noemt de belijdenis dat de doop eenmalig is. De doop is een eenmalige gebeurtenis. Je hoeft maar één keer gedoopt te worden. Vier keer per jaar vieren we het Heilig Avondmaal. Het is de maaltijd van Gods koninkrijk. Het gezin zit aan tafel. Maar de opname in het gezin geschiedt maar één keer. Elk jaar vierden de Israëlieten het Pascha, maar de besnijdenis gebeurde maar één keer in je leven. Je kreeg maar één keer het teken van het verbond.

Je hoeft als volwassene opnieuw niet gedoopt te worden als je al gedoopt bent. Wie zich opnieuw laat dopen, verwerpt de belofte die God. Je hoeft de doop niet over te doen. Je moet er wel dieper uit leren leven. Wij zijn ons goede gevoel zo gauw kwijt. Maar Gods belofte van vergeving en vernieuwing blijft staan. Dat is het ankerpunt.

De Brès noemt nog een aantal belangrijke argumenten voor de kinderdoop

1. Kleine kinderen werden in Israël besneden. Wij mogen ze daarom dopen.
2. Christus vergoot Zijn bloed ook voor kleine kinderen.
3. Rond de geboorte in het Oude Testament werd een lam geofferd. Dat verwees naar het Lam van God, Christus (Lev. 12:6).
4. In het Nieuwe Testament is de besnijdenis niet meer verplicht. In plaats daarvan is nu de doop gekomen, die 'de besnijdenis door Christus' genoemd wordt (Kol. 2:11).

Reiniging is beschikbaar en beloofd. Het gaat er wel om dat we vanuit deze belofte leren leven en ons zo – als een teer plantje – vastklemmen aan het rasterwerk van Gods beloften. Reiniging en vernieuwing is beschikbaar – maar we moeten er wel verlegen om zijn en het gebruiken.

Vragen

1. Beleeft u de sacramenten als geloofsversterking? Waarom wel of niet?
2. Het sacrament is Gods persoonlijk geadresseerde en ondertekende genadeboodschap aan ons. Wat vindt u van deze vergelijking? Beleeft u het ook zo? Waarom wel/niet?
3. Welke belofte en opdracht spreekt uit het feit dat God in de Heilige Doop Zijn handen op ons en onze kinderen legt.
4. God belooft reiniging en vernieuwing? Waarin bestaat deze? Hoe beleven wij die.
5. Guido de Brès noemt een aantal argumenten tegen de overdoop. Welke argument spreekt u het meeste aan? Waarom? Zijn er ook argumenten die u minder aanspreken?
6. Hoe kunnen we de Doop overschatten en onderschatten?

Opmerkingen naar aanleiding van preek over NGB 34

In de Nederlandse Geloofsbelijdenis zijn de sacramenten aan de beurt. De vorige keer stonden we stil bij de Heilige Doop. De doop is de onderstreping dat je tot de gemeente mag behoren en dat God als een Vader voor je zorgen wil. In het Avondmaal strekt zich de zorg van Christus voor Zijn gemeente verder uit. De doop staat aan het begin van de weg van God met ons, het avondmaal markeert de voortgang op die weg. De doop is eenmalig, het avondmaal wordt echter telkens herhaald. Je kunt het Avondmaal vergelijken met eten en drinken. Zoals je elke keer opnieuw moet eten en drinken om in leven te blijven en goed te functioneren, zo heb je elke keer opnieuw Gods eten en drinken nodig. Doop en Avondmaal zijn beide heilig. Het ene is niet heiliger dan het andere. Soms wordt er heel gemakkelijk gedoopt, terwijl men voor het Avondmaal zeer bevreesd is. Dat is niet Bijbels. Het zijn allebei sacramenten: heilige instellingen van God om Zijn verbond aan ons te bevestigen.

Toch betekent de nauwe verbondenheid tussen doop en Avondmaal ook niet zonder meer een gelijkstelling. De kerk heeft altijd benadrukt dat gedoopte kinderen onderwijs moesten ontvangen. Ze moesten bekend gemaakt worden met de inhoud en boodschap van de Bijbel. Ze moesten die ook leren toe-eigenen en toepassen in hun eigen leven. In het formulier van de doop wordt daar aandacht aan gegeven. De ouders hebben in de Doop veel ontvangen, maar ze worden ook opgeroepen om hun kinderen hierin verder, nauwkeuriger te onderwijzen. Daarvoor staan hun verschillende hulpmiddelen ter beschikking, zoals christelijk onderwijs, zondagsschool, catechese en verenigingswerk, maar de belangrijkste taak ligt bij de ouders. Het doel is dat de kinderen komen tot de openbare geloofsbelijdenis en dat ze bovenal persoonlijk de Heere mogen dienen en vrezen.

In het Avondmaal wordt het geloof gevoed en onderhouden. *‘Wij geloven en belijden dat onze Zaligmaker Jezus Christus het sacrament van het Heilig Avondmaal verordend en ingesteld heeft, om te voeden en te onderhouden degenen die Hij reeds wedergeboren, en in Zijn huisgezin, dat is Zijn Kerk, ingelijfd heeft.’* Het Avondmaal is een instelling van Christus. Zijn offer was de vervulling van het Pascha. Hij is het Lam dat de zonde der wereld wegnam. Het is een gave en opdracht van Christus. In het Avondmaal richt de Heere Jezus de aandacht vooral op Zichzelf. Met grote nadruk staat er ‘Onze Zaligmaker Jezus Christus’. Om Hem draait het!

De Heere Jezus heeft het Avondmaal ingesteld voor ‘degenen die Hij alrede wedergeboren’ heeft. Avondmaal is voor wedergeboren mensen. De Brès zegt: je hebt eigenlijk tweeërlei leven. Ieder mens die geboren wordt, heeft het natuurlijke leven. Dat leven moet onderhouden worden. Daarom is het belangrijk dat een baby’tje voeding krijgt. Daarnaast is er het geestelijke leven. Het erge is dat dit ‘geloofsleven’ niet algemeen is. Niet iedereen gelooft in God en heeft de Heere Jezus persoonlijk lief. Dat ligt niet aan God, maar aan ons mensen. Door de zondeval zijn we van de HEERE vervreemd geraakt. Daarom moeten we geestelijk levend worden, opnieuw geboren worden. Zoals het geval was met de verloren zoon. Toen deze teruggekeerd was, zei zijn vader: ‘Deze mijn zoon was dood en is weer levend geworden. Hij was verloren, maar is gevonden’ (Luk. 15). Van dood naar leven, - daarover spreekt de Bijbel o.a. in Joh. 3:3, 1 Joh. 3:22, 1 Petr 1:3,23 en 2:1,2.

We kunnen het spreken over wedergeboorte terugbrengen tot de vraag of we een hart hebben dat klopt voor de dienst van God en er een honger is naar het Woord. Kunnen we de Heere nog missen? Waar het geestelijk leven is, is honger, naar het Woord van God. Het geestelijk leven verlangt naar voedsel en drank. Een geestelijk mens ademt: het gebed. God vraagt niet of je heel angstig bij jezelf gaat zoeken of je wel wedergeboren bent, maar wel vraagt God of je Hem kent, dient en liefhebt, van harte! En als dat zo is, dan zal dat ook in ons leven te zien zijn.

Avondmaal is de vervulling van de geestelijke honger en dorst met het geestelijke voedsel en drank dat we ontvangen. ‘Maar om het geestelijk en hemels leven te onderhouden, hetwelk de gelovigen

hebben, heeft Hij hun gezonden een levend Brood, Dat van den hemel nedergedaald is, te weten Jezus Christus, Dewelke het geestelijk leven der gelovigen voedt en onderhoudt, als Hij gegeten, dat is, toegeëigend en ontvangen wordt door het geloof, in den geest.’ Dit lezen we ook in Johannes 6:49–51

Het voedsel en drank die er wezenlijk toe doen is de Heere Jezus Zelf. Wie aan het avondmaal zit en in geloof de sacramenten gebruikt, mag weten dat God *innerlijk* doet wat wij *uiterlijk* doen. We nemen met onze handen en eten en drinken met onze mond. En als we dat in geloof doen, dan doet God innerlijk (in ons hart) in ons het werk van Zijn genade. Avondmaal is ontmoeting met de levende Heere Jezus. We denken aan Zijn lijden en sterven. De band met Hem wordt versterkt. Avondmaal is ontmoeting met de HEERE. Dat zal niet elke keer even intensief worden ervaren, maar het is wel de kern ervan. Heel mooi, bevindelijk schrijft De Brès: ‘Deze maaltijd is een geestelijke dis, waaraan Christus Zichzelf aan ons meedeelt met al Zijn gaven en ons zowel Zichzelf als de verdiensten van Zijn lijden en sterven doet genieten. Hij voedt, sterkt en troost onze arme, troosteloze ziel door het eten van Zijn vlees en verkwikt en verheugt haar door het drinken van Zijn bloed.’ (hertaling). Hier klopt het hart van de Bijbelse en gereformeerde avondmaalsleer.

Helaas kunnen er ook aan de avondmaalstafel ongelovigen zitten. Mensen die niet oprecht de HEERE vrezen. Guido de Brès geeft twee voorbeelden. Judas die Jezus verraadde was met Hem aan de tafel. Simon de Tovenaar die zogenaamd Jezus volgde, dacht van Petrus de gave van de Heilige Geest te kunnen kopen. Beiden waren onoprecht. Feitelijk waren het geestelijke toneelspelers. Huichelaars. Ze veinsden geloof; het was niet echt. Zij ontvingen in het Avondmaal dan ook niet de bewijzen van Christus’ lijden en sterven. Ze hadden geen deel aan de genade van Christus. Zonder geestelijk leven zal het geestelijk voedsel niets uitrichten.

De vraag klemmt: werpt dit ons dan op onszelf terug. Nee! Het werpt ons als het goed is op de HEERE terug, zie ook Psalm 139:23–24. Zelfbeproeving is geen eindeloos bij jezelf speuren naar gronden, maar wel eerlijk worden voor God en zo in al je armoede tot Hem komen. Het drijft ons tot de Heere in de verwachting op de Heilige Geest. Avondmaal vieren is Hem nodig hebben. Geestelijk voedsel ontvangen, omdat we niet meer buiten Hem kunnen en willen. Dan zien we niet op onszelf, maar verwachten we het van de HEERE en willen we niets liever dan Hem oprecht dienen en alle zonde afzweren.

1. Avondmaal vieren is gericht op het gedenken van de Heere Jezus? Waaraan denken we zoal?
2. Avondmaal is voedsel voor het geestelijk leven. Wat is geestelijk leven? Hoe herkent u dat bij uzelf?
3. Doop en Avondmaal horen bij elkaar. Maar op de weg van Doop naar Avondmaal staat de belijdenis. Welke opdracht hebben doopouders? Hoe kunnen zij dit het beste vervullen. Welke hulpmiddelen staan hun daarbij ter beschikking.
4. Guido de Brès zegt: ‘Hij voedt, sterkt en troost onze arme, troosteloze ziel door het eten van zijn vlees en verkwikt en verheugt haar door het drinken van zijn bloed.’ Hoe ervaart u dat persoonlijk in het Avondmaal? Spreekt u daarover met anderen. Waarom wel niet?
5. Wat is het nut en de bedoeling van de zelfbeproeving? Vind u zelfbeproeving eigenlijk wel nodig? Waarom wel/niet?

Opmerkingen naar aanleiding van preek over NGB 36

Artikel 36 stelt de relatie tussen geloof en overheid aan de orde. De waarde en betekenis van de overheid komt duidelijk uit, als we ons indenken hoe ons land eruit zou zien als er geen overheid was. Dan werd het een wanorde, een jungle, waarin alleen het recht van de sterkste zou gelden. Dat zien we in landen als Syrië en Libië. Er is daar geen regering meer of deze heeft geen macht meer. Wij beseffen vaak niet hoe dankbaar we mogen zijn dat we in een land wonen met goede wetten en een eerlijke rechtspraak en politie (rechtsstaat).

Onze tijd kenmerkt zich tegelijkertijd door een gezagscrisis. We vinden als 21ste-eeuwse mensen onze eigen visie en opvattingen heel belangrijk. Door de nadruk op onszelf en onze eigen verlangens, kunnen we anderen gemakkelijk als storend ervaren. Egoïsme schaadt. Daarom is gezag zo belangrijk. Gezag geeft ook veiligheid. Een school zonder gezag is een onveilige school. Een maatschappij zonder gezag is een onveilige maatschappij.

Gezag rust op overwicht. Uiteindelijk berust echter alle gezag bij God. Hij is de Schepper van deze wereld. Als koning heerst en regeert Hij over haar. Toen God de wereld schiep heeft Hij iets van Zijn gezag aan mensen gegeven. In Gods naam en volgens Zijn beleid mocht de mens over de schepping heersen. Ze mochten de aarde gebruiken, zoals God het bedoeld had. Het is duidelijk dat dit misbruik verbood. God heeft aan ouders gezag gegeven over hun kinderen. Dat is geen absoluut gezag. Ouders mogen niet zomaar doen wat ze willen. Een ouder die zijn kind dwingt tot incest, misbruikt zijn ouderlijk gezag en verspeelt het!

God heeft allerlei gezagsverhoudingen in deze wereld ingesteld. De Bijbel spreekt daarom steeds positief over de overheid, niet alleen in Rom. 13, maar ook in Tit. 3:1, 1 Petr. 2:13, Spr. 8:15, Dan. 4:32, Matt. 22:21 en Hand. 23:3-5. Als het menselijk gezag echter dingen vraagt die God verbiedt, moeten we het terzijde schuiven (Hand. 4:19).

Wij moeten beseffen dat Paulus in Romeinen 13 spreekt over de Romeinse (heidense, goddeloze) overheid. Als Guido de Brès de belijdenis schrijft, zit koning Filips II op de troon van Nederland en Spanje. Het is de tijd van de vervolging van de protestanten. Later zal Guido de Brès zelf zijn leven eindigen aan de galg omwille van het geloof. Toch noemen beiden de overheid als een geschenk van God. Een niet-christelijke overheid is nog altijd beter dan geen overheid! Ook een heidense overheid is Gods dienaar.

Guido de Brès beschrijft in dit artikel ook de taak van de overheid. God heeft de overheid het zwaard in handen gegeven om de kwaden te bestraffen en de goeden te beschermen (Rom. 13:4). Tot de taak van de overheid rekent hij echter niet alleen het bewaken van de openbare orde, maar ook het weren en uitroeien alle afgoderij en valse godsdienst.

Dat de overheid geroepen is om de christelijke godsdienst te bevorderen, komt ons vreemd over. Een stukje van dit artikel is dan ook reeds in 1905 op een gereformeerde synode geschrapt. Voor ons 21ste-eeuwse mensen is de nadruk die De Brès legt op de christelijke roeping van de overheid een moeilijk punt, zeker als het gaat om het weren van de valse godsdienst. Het is niet goed voor te stellen dat onze overheid de Islam zou verbieden op christelijke gronden. Dit neemt echter niet weg dat het verrijzen van moskeeën wel vragen oproept. Zeker als we horen dat er soms (niet overal!) haat gepredikt wordt en als we beseffen dat het bouwen van kerken in veel Islamitische landen verboden is.

We moeten goed beseffen dat dit artikel niet oproept tot een christelijke sharia tegen andersgelovigen. Het enige zwaard waarmee christenen te strijden hebben, is het zwaard van het Woord. We moeten anders gelovigen met liefde nodigen, en niet met haat bestrijden.

Met alle vragen die het oproept, heeft artikel 36 ook in onze tijd betekenis. Kerk en staat vormen een ellips. Elke ellips heeft twee brandpunten: de lijnen komen altijd in twee punten samen. Kerk en overheid hebben allebei hun eigen taak.

De overheid heeft de roeping om het leven zo te beschermen en te leiden dat mensen goed en gelukkig kunnen leven. De Tien Geboden vormen een prachtige grondslag daarvoor (aldus ook Alexander Pechtold van D66). Gods geboden zijn heilzaam voor de samenleving.

Het is de roeping van de kerk om de maatschappij en de regering - en ook de overheid - te herinneren aan deze goede wetten en deze ook metterdaad in handel en wandel voor te leven. De kerk moet appelleren aan het geweten van mensen. De kerk moet verkondigen dat in het dienen van God groot loon ligt. Ze mag ook niet verzwijgen dat de God van de Bijbel niet zomaar vereenzelvigd kan worden met Allah uit de Islam. Je hebt de HEERE niet lief, als je de uniekheid van Christus loochent en alle verschillen tussen geloofsovertuigingen wegstrijkt. Juist in onze tijd moet de kerk profetisch spreken. Profeten in de Bijbel, waarschuwen voor de zonde, spraken onverbloemd over de heiligheid van God en de realiteit van Zijn toorn en oordeel. Maar ze wezen ook heen naar de Heere Jezus Christus. Ons heil ligt in Christus, die onschuldig veroordeeld werd onder Pontius Pilatus. Zijn dood was een politieke moord en een bestuurlijke misser. Maar juist zo is Hij de Zaligmaker (zie vraag en antwoord 38 en 39 van de Heid. Cat.).

Omdat de overheid Gods dienaar is, vraagt God van ons, om ons aan de wetten van de overheid te onderwerpen, onze belasting te betalen, haar respect en eerbied te bewijzen en te gehoorzamen in alle dingen die niet in strijd zijn met het Woord van God. Paulus roept ons op om voor de overheid te bidden, opdat de Heere hen wil leiden in al hun wegen en opdat wij een gerust en stil leven mogen leiden in alle godzaligheid en eerbaarheid (1 Tim. 2:2).

Guido de Brès wijst scherp de praktijk van de wederdopers af. Dezen ontkenden de betekenis van de overheid en vonden het ook niet nodig naar hun wetten te leven. Met grote nadruk stelt De Brès dat de overheid Gods dienaar is. Zij is een gave van de goede God, geschonken tot heil van ons mensen en van onze samenleving.

Vragen

1. Waarom is de overheid een geschenk van onze goede God? Dankt u de HEERE wel eens voor het feit dat we een overheid hebben en in een rechtsstaat leven?
2. Gezag geeft veiligheid. Wat vindt u van deze uitspraak? Spreek er is over door!
3. God is de bron van alle gezag. Waarom? Zijn geboden begrenzen ook het menselijk gezag. Geef eens voorbeelden – wellicht uit eigen leven – waarin we God meer moeten gehoorzamen dan mensen.
4. Hoe moeten christenen omgaan met een niet-christelijke overheid? Betrek daarbij de context waarin Paulus en Guido de Brès stonden.
5. Hoe moeten we staan tegen over de Islam en onze Islamitische medeburgers? Wat is onze roeping in dezen?
6. Kerk en staat hebben allebei een eigen roeping. Omschrijf die eens. Wat is de roeping van de kerk in onze dagen, juist tegenover de overheid?
7. Wat is uw moraal als het gaat over het betalen van belasting aan de overheid en het gehoorzamen aan haar wetten?

Opmerkingen naar aanleiding van preek over NGB 37

Artikel 37 vormt de afsluiting van de Nederlandse Geloofsbelijdenis. Dit laatste artikel is de bekroning van wat eerder aan de orde kwam. De wederkomst is het laatste heilsfeit in een hele reeks, waarbij Christus toewerkt naar de voltooiing van Zijn werk: de verlossing van de schepping en de schepselen van de ellende van de zonde en de komst van Zijn Rijk. Het gaat in dit artikel dan ook niet alleen om het laatste oordeel. Het oordeel is Christus' middel om Zijn doel te bereiken. Dit betekent dat dit artikel in een heel positief kader staat. Het is goed om dat te bedenken. De ernst van het oordeel mag de rijkdom van Gods belofte niet wegdrukken. Psalm 98 jubelt zelfs van de Dag van de HEERE.

Artikel 37 valt op door zijn uitvoerigheid. Nauwkeurig worden diverse bijzonderheden van de Jongste Dag genoemd. Tegelijk worden veel dingen overgeslagen. De tekenen der tijden komen niet aan der orde en evenmin de plaats van Israël in Gods toekomst. Het gaat De Brès vooral om de beschrijving hoe Gods Rijk voltooid wordt. De niet genoemde dingen zijn op zich heel belangrijk, maar vormen niet de kern van wat hij te zeggen heeft. Verder valt op hoeveel Schriftverwijzingen artikel 37 heeft. De Brès geeft onderwijs dat helemaal ontleend is aan en gestoeld is op de Heilige Schrift.

In de evangeliën spreekt de Heere Jezus vaak over Zijn wederkomst. Het is de dag waarop tarwe en onkruid gescheiden worden en de slechte vissen uit het sleepnet verwijderd worden (Mattheüs 13). Jezus' wederkomst staat in scherp contrast met zijn eerste komst naar deze aarde. Jezus' eerste komst werd gekenmerkt door armoede, nederigheid en anonimiteit. Hij werd geboren in een stal en gelegd in een kribbe; weinigen herkenden in Hem de Zoon van God. Jezus' wederkomst zal daarentegen in grote kracht en heerlijkheid zijn. Iedereen zal dan weten wie Jezus is. Goddelozen zullen bidden tot de bergen om op hen te vallen (Op. 6:16-17).

Wanneer Jezus komt, weten we niet. Alleen de Vader weet dat (Matth. 24:36). Jezus komt terug op Gods tijd en als het getal van de uitverkorenen vol is. Voordat Jezus terugkomt moeten de einden der aarde bereikt zijn. Gods kinderen zullen geen vreemde Heere ontmoeten, want ze hebben de Heere Jezus in dit leven leren kennen. Jezus' terugkomst betekent ook de reiniging en loutering van de wereld. Aarde en hemel zullen vernieuwd worden.

Als Jezus terugkeert, zal Hij de wereld oordelen. Net als bij een gewone rechtsgang zijn hierbij vier elementen te onderscheiden: 1) dagvaarding; 2) gerechtelijk onderzoek; 3) beschuldiging (met getuigen) 4) vonnis en uitvoering daarvan.

De *dagvaarding* veronderstelt de opstanding van de doden. Alle mensen die ooit hebben geleefd zullen voor de Heere Jezus verschijnen. Iedereen zal lichamelijk opstaan: mannen, vrouwen en kinderen. Wie op dat moment nog leeft, zal in een ogenblik ('punt des tijds') veranderd worden. Dit zal geschieden als de bazuin zal klinken en de aartsengel roepen zal (1 Kor. 15:51-54; 1 Thess. 4:16). Niemand zal op Gods dagvaarding achter kunnen blijven.

Dan vindt het *gerechtelijk onderzoek* plaats. In de Bijbel wordt vaak het beeld van boeken gebruikt, waarin alle woorden, daden en gedachten van mensen staan

opgetekend (Openb. 20:12, Mal. 3:16). God zal alles wat we in ons leven gedaan hebben, meewegen, ook de dingen die zondige mensen maar tijdverdrijf en iets verwaarloosbaars vinden. Gods oordeel gaat ook over de verborgen dingen.

Op grond van de feiten wordt de *beschuldiging* uitgesproken. De belangrijkste vraag in het laatste oordeel is of we in ons leven de HEERE dienden en bij de Heere Jezus schuilden. Die twee horen bij elkaar: Wie Christus als Redder lief kreeg, zal Hem ook dienen in zijn/haar leven. Onze band met de HEERE komt uit in onze houding tegenover onze medemensen (Matth. 25:31-46). Wie bij Jezus hoort, zal veilig zijn in het gericht. Als God zijn beschuldiging uitspreekt, zal niemand daar iets tegenin kunnen brengen.

Het *vonnis* betekent de scheiding tussen mensen. Wie verloren gaat, komt in de hel terecht. Het past ons om over deze zaken duidelijk, maar ook sober te spreken. De Bijbel spreekt over deze laatste werkelijkheid meer in beelden dan in beschrijvingen. Deze beelden (vuur, duisternis, ondergang) typeren en waarschuwen. De hel is de plaats waar Gods genade niet is. De hemel is de plek waarin Gods kinderen mogen genieten van wie God is!

Gods oordeel is rechtvaardig. Dit betekent ook dat dingen recht gezet worden. Dat heeft iets heel positiefs. 1) Nu wordt eindelijk het verschil tussen leugen en waarheid, het echte en het huichelachtige duidelijk. Bedrog en onrecht worden aan de kaak gesteld en weggedaan. 2) Gods oordeel betekent dat Hij onze daden heel serieus neemt. We doen ertoe. 3) Het oordeel is geen privéaangelegenheid. Iedereen zal zien hoe de dingen echt waren.

De notie van oordeel als rechtdoen wordt door Guido de Brès sterk genadrukt. Juist in zijn tijd werden gelovigen vervolgd en gedood (soms veroordeeld tot de brandstapel). Gods oordeel betekent dat Hij de dingen omdraait. Vervolgers krijgen hun gerechte straf en christenen die onterecht veroordeeld waren, worden in ere hersteld. God zal Zijn kinderen uit genade belonen, door hun zo'n heerlijkheid te geven als het hart van een mens nooit zou kunnen bedenken. 'Daarom verwachten wij die grote dag met groot verlangen om ten volle te genieten de beloften van God in Jezus Christus, onze Heere.'

Vragen

1. De wederkomst is het laatste heilsfeit. Waarom is dat zo? Ervaart u dat ook zo?
2. De Brès gaat niet uitvoerig in op de tekenen der tijden. Welke zijn dat? Herkent u deze in onze tijd (zie hiervoor o.a. Markus 13).
3. Spreek met elkaar eens door wat voor beeld u zich vormt van de hemel en van de hel? Hoe kunnen we daarover op een pastorale en bijbelse manier spreken?
4. Gods gericht houdt in dat Hij recht doet. Noem eens een aantal positieve kanten van dat rechtdoen?
5. Hoe kunnen we ons op de wederkomst voorbereiden?
6. Verlangt u naar Jezus' terugkomst? Waarom wel of niet?